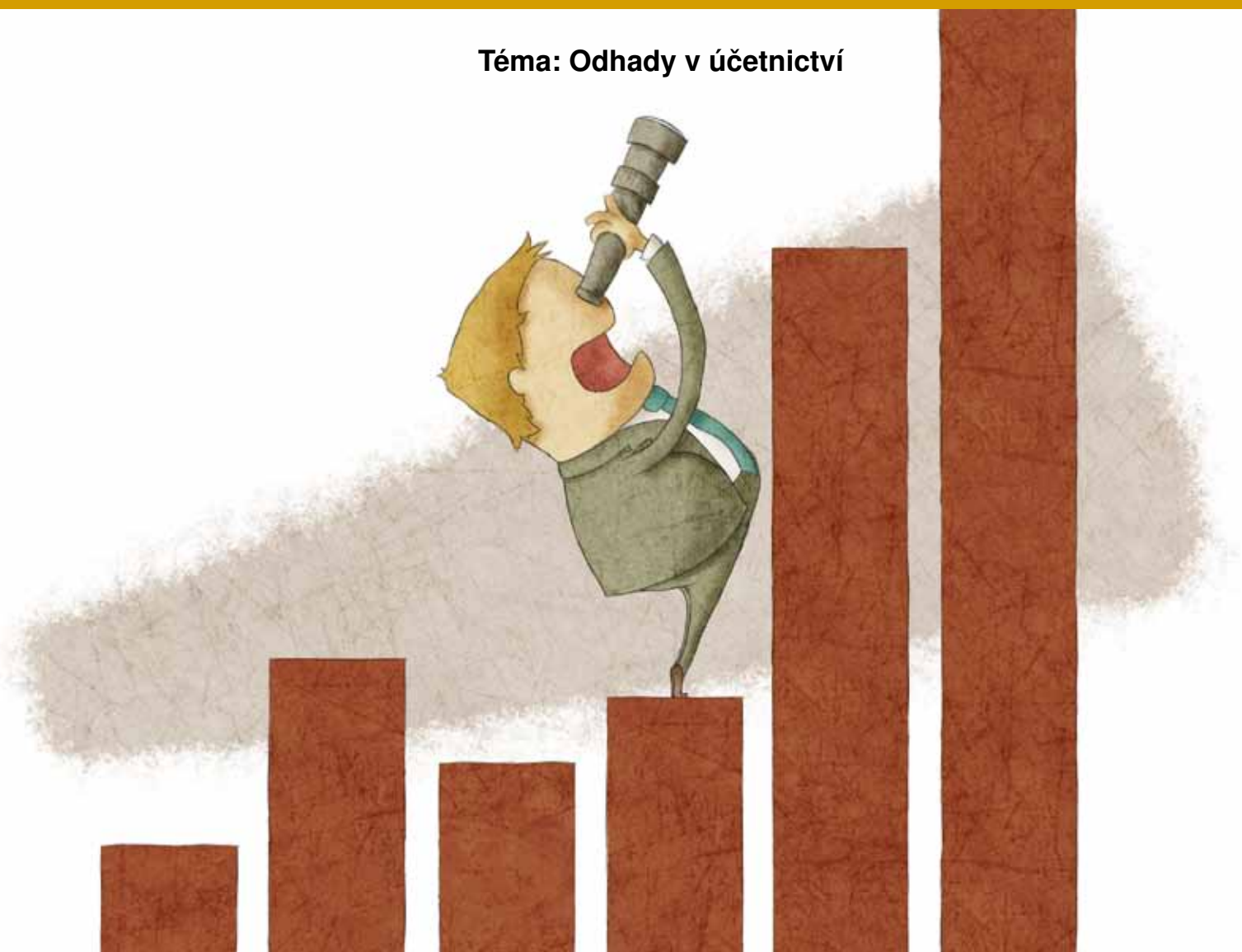

AUDITOR

časopis Komory auditorů České republiky číslo 7/2018

Téma: Odhady v účetnictví

aktuality • informace z komory • stanoviska, názory, diskuze
• nabídka vzdělávacích akcí • auditorské postupy • vybrané účetní
problémy • daňová a právní problematika • informace ze zahraničí

Obsah

AKTUALITY

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR.....	2
Opakovaná výzva Nominace kandidátů do volených orgánů KA ČR prodlouženy do 17. října.....	3
Návrh programu sněmu KA ČR 20. listopadu 2018	3
Informace z odborných výborů KA ČR	3
Z jednání Národní účetní rady.....	4
20. světový kongres účetních (WCOA) v Sydney 5.–8. listopadu 2018.....	4

TÉMA ČÍSLA – ODHADY V ÚČETNICTVÍ

Editorial	5
Možná zkeslení při auditu významných odhadů (Anna Bezděková)	6
Audit účetních odhadů včetně odhadů reálné hodnoty a souvisejících zveřejněných údajů – teoretická východiska (Markéta Jindřišková)	8
Nový standard ISA 540 Audit účetních odhadů (Dagmar Palková)	12
Pracovní a životní jubilea a jejich vykazování (Jarmila Rázková)	13
Zákaznické množstevní bonusy (Jakub Juráň)	16
Vlivy vývoje kurzu na účetní odhady (Miroslav Žigáček)	17
Specifika auditu účetních odhadů u plynárenských společností – nevyfakturované dodávky plynu (Petra Bočáková)	20
Odhady v bankovníctví a pojišťovnictví (Lenka Bizová)	21

NA POMOC AUDITORŮM

Účtování nájemného v českém bankovníctví po roce 2018 (Petr Kříž)	27
Jednoduchý úkol? Úvahy auditora nad zprávou o nefinančních informacích (Petr Kříž)	28
Hugo a Sally se baví o ostatních službách	10, 15, 18, 22

RECENZE

Komentář k majetkovým daním a dani silniční s příklady 2018	30
Průvodce mzdovou problematikou 2018.....	31

LIDÉ A FIRMY

e-příloha Auditor 7/2018

- Právo
- Zaznamenali jsme

Toto číslo vyšlo 11. 10. 2018

O činnosti Výboru pro správu profese

Tomáš
Brumovský

Uběhl rok a opět mám možnost podělit se s vámi o práci Výboru pro správu profese (VSP). Náš výbor se o auditory stará nikoli po stránce poskytování odborné metodické pomoci, pokud jde o samotné provádění auditorské činnosti, ale pomáhá auditorům při řešení jejich správně profesních a etických záležitostí. Jeho úloha a náplň je dána zákonem a vnitřními předpisy komory. Dále se výbor musí podřizovat právním normám, které se týkají správního řízení, u něhož jsou rigorózně stanoveny termíny pro úkony správního řízení a tyto termíny musí být dodrženy.

Mezi nejčastější záležitosti, které výbor průběžně řeší, patří otázky mlčenlivosti, posuzování žádostí o zproštění mlčenlivosti, a to jak od samotných auditorů, tak zejména ze strany státních orgánů (policie, soudy). Zdůrazňuji, že než výbor vydá stanovisko k takovým žádostem, každý případ je důkladně prověřen a případně konzultován s právníkem. Povinnost mlčenlivosti ze zákona považujeme za určitou ochranu auditora a vždy zkoumáme, proč zproštění mlčenlivosti neudělí v první řadě účetní jednotka a žádost směřuje na komoru. Dále posuzujeme, zda zproštěním mlčenlivosti nevznikne pro auditora nějaké riziko, které by mohlo mít pro auditora negativní důsledky. V praxi navrhuje výbor zproštění mlčenlivosti jen u jasných případů, a těch je méně než polovina řešených žádostí. Od října 2016 je v zákoně o auditorech

zproštění mlčenlivosti upraveno tak, že pokud má auditora zprostit mlčenlivosti komora, může tak učinit pouze v případě, že je to nezbytné pro ochranu práv auditora nebo právem chráněných zájmů jako auditora. Další důležitou změnou je, že aniž by auditor musel žádat účetní jednotku nebo komoru o zproštění mlčenlivosti, může v případě řízení před soudem nebo jiným orgánem (například při arbitráži) de facto „porušit“ § 15 zákona, ale pouze tehdy, když se toto řízení týká sporu mezi ním a účetní jednotkou, ve které provádí nebo prováděl auditorskou činnost.

Další častou záležitostí jsou situace řešené v etickém kodexu a jejich výklad, možnosti způsobu poskytování auditorských služeb apod. Ze strany auditorů se dotazy nejčastěji týkají toho, zda v určitých situacích nedojde k porušení nezávislosti auditora. Nedávno byla organizací IFAC schválena velká novela etického kodexu, která bude předložena auditorům ke schválení na letošním sněmu.

VSP se stará o auditory i v oblastech, které auditori řeší často jen několikrát za svoji auditorskou kariéru. Např. se VSP snaží zajistit výhodné podmínky pro zákonné profesní pojištění odpovědnosti pro všechny auditory, tj. i pro malé auditory, kteří nemají tak silnou vyjednávací pozici. Je možné konstatovat, že stávající rámcová pojistná smlouva se společností RESPECT, a.s. tyto předpoklady plní a vzájemná spolupráce komory a Respectu je oboustranně dobrá a pro pojištěné auditory přínosná. I v této oblasti jedná výbor o dalším zlepšení podmínek pro auditory,

připravujeme prodloužení platnosti rámcové pojistné smlouvy. Podrobnější informace budou předmětem samostatného článku, který budeme publikovat v časopise Auditor na podzim.

Průběžně také organizujeme setkání auditorů v různých regionech, jejichž cílem je neformální diskuse o novinkách v auditorské legislativě, ale i o běžném „auditorském“ životě. Získané poznatky předává VSP příslušným výborům komory. V letošním roce proběhlo setkání auditorů a asistentů auditora v Karlových

Varech, na podzim budeme organizovat další setkání, lokalitu domluvíme.

VSP se ale také musí zabývat i těmi auditory, kteří neplní své povinnosti, a to buď v příspěvkové kázní, nebo porušují zákon o auditorech v oblasti etiky nebo nedodržují jiné právní normy, které s vedením rejstříku auditorů souvisejí.

Již téměř jeden rok uplynul od přidělení datových schránek statutárním auditorům. Následná péče o datové schránky rovněž patří do činnosti Výboru pro

správu profese. Pomáháme auditorům při jejich zřízení, udržování v aktuálním stavu, případně při zneaktivňování.

V uvedeném průřezovém přehledu činnosti jsem chtěl naznačit, že VSP je „organizačním“ výborem, který se snaží být všem auditorům především rádcem a pomocníkem a výsledky jeho činnosti tomu převážně odpovídají.

Tomáš Brumovský

předseda Výboru pro správu profese KA ČR

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR

Výkonný výbor zasedal 10. září, významná část tohoto jednání se týkala připomínek k návrhu úprav vnitřních předpisů, které byly zaslány RVDA. Současně se řešil návrh rozpočtu na rok 2019, který bude auditorům předložen ke schválení na listopadovém sněmu.

Výkonný výbor schválil:

- prolongaci rámcové pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti auditorů a auditorských společností na období od 1. 10. 2018 do 30. 9. 2022,
- zastupování prezidentky KA ČR v době její nepřítomnosti,
- návrh programu listopadového sněmu,
- návrh priorit činnosti Komory auditorů ČR v letech 2019 a 2020.

Výkonný výbor dále projednal:

- a schválil Pavla Kulhavého zástupcem KA ČR v Accountancy Europe ve výboru pro etiku,
- postup schvalování návrhu změny Aplikační doložky k ISA 720 a ná-

vrhu nového znění Auditorského standardu č. 52,

- a schválil zprávu o plnění rozpočtu do konce roku 2018 a návrh rozpočtu na rok 2019,
- a schválil žádost auditorky o stanovení splátkového kalendáře na splacení části pokuty,
- a schválil navržený postup úprav vnitřních předpisů na základě připomínek RVDA,
- návrh textu zprávy Komory auditorů ČR na období 11/2016 – 10/2018,
- a schválil navržený postup v oblasti personálních záležitostí na úřadu KA ČR,
- a neschválil návrh memoranda o spolupráci s Hospodářskou komorou ČR,
- a schválil návrh auditora a náhradníka auditora účetní závěrky KA ČR na roky 2018 a 2019, který bude předložen sněmu ke schválení

a vzal na vědomí:

- informaci o plnění rozpočtu

za období leden–červenec 2018,

- zprávu z kontroly dozorčí komise a zprávu z kontroly kárné komise,
- informace o připravovaném společném zasedání VV, DK a KK,
- informaci ze zasedání volební komise,
- zprávu z kontroly úřadu KA ČR dozorčí komisí,
- termín a program vánočního setkání členů výborů a zaměstnanců KA ČR,
- zprávu a zápisy ze zasedání prezidia, výborů a komisí,
- legislativní monitoring,
- zprávu o činnosti kárné komise KA ČR za období od 1. 1. 2018 do 30. 6. 2018,
- pololetní zprávu dozorčí komise KA ČR za I. pol. 2018,
- statistiku uložených kárných opatření.

Jiří Mikyna

ředitel úřadu Komory auditorů ČR

Opakovaná výzva Nominace kandidátů do volených orgánů KA ČR prodlouženy do 17. října

Volební komise na svém čtvrtém zasedání 4. září provedla kontrolu nově obdržených návrhů kandidátů do orgánů komory a konstatovala, že všechny návrhy obsahovaly požadované údaje.

Vzhledem k tomu, že počet navržených kandidátů do výkonného výboru, dozorčí i kárné komise byl v prodlouženém termínu do 31. srpna nižší, než je podle volebního řádu § 3 odst. 5 třeba, prodloužila Volební komise termín pro navrhování **do středy 17. října 2018**.

Výzva pro navrhování dalších kandidátů do volených orgánů KA ČR je spolu s příslušnými formuláři zveřejněna na webových stránkách KA ČR.

Počet navržených kandidátů do jednotlivých orgánů k 31. srpnu 2018

Orgán	Dosud obdržené nominace	Počet volených pozic
Výkonný výbor	7	13 (7 + 6 náhradníků)
Dozorčí komise	12	15 (11 + 4 náhradníci)
Kárná komise	10	10 (7 + 3 náhradníci)

Volební komise spolu s redakční radou časopisu Auditor v červnu oslovila všechny kandidáty, aby vyjádřili své názory na dosavadní činnost komory a na to, jakým směrem by se komora měla v dalším období ubírat. Jejich odpovědi najdete v mimořádné tištěné příloze, která je součástí tohoto čísla časopisu.

Jarmila Císařová
předsedkyně Volební komise KA ČR

Informace z odborných výborů Komory auditorů ČR

Výbor pro veřejný sektor (VVS)

18. června 2018

Na červnovém Výboru pro veřejný sektor byly projednávány zejména připomínky členů odborných výborů k návrhu novely auditorského standardu č. 52.

Výbor pro metodiku auditu (VMA)

16. července 2018

Členové výboru diskutovali o problematice ověřování podniku v obtížích v souvislosti se zakázkami týkajícími se ověřování dotací. Bylo navrženo vypracování metodické pomůcky pro auditory včetně příkladu zprávy k takové zakázce.

oddělení metodiky KA ČR

Návrh programu sněmu KA ČR 20. listopadu 2018

Výkonný výbor Komory auditorů České republiky svolává v souladu s jednacím řádem XXVI. sněm, který se bude konat v úterý 20. listopadu 2018 od 9.30 hod. v hotelu Olšanka v Praze 3. Návrh programu sněmu byl zveřejněn na webových stránkách komory, najdete ho také na třetí straně obálky tohoto čísla.

Podle Jednacího řádu sněmu mohli auditoři sněmu navrhnout další body jednání sněmu a předložit je komoře do 1. října. Výkonný výbor došlé náměty projednal na zasedání, které se uskutečnilo 8. října 2018.

Pozvánka na sněm a kompletní materiály pro jednání budou zveřejněny na webu komory v souladu s Jednacím řádem sněmu nejpozději 30 dní před konáním sněmu.

Na sněmu se také uskuteční volby poloviny (sedmi) členů Výkonného výboru a šesti náhradníků a volby všech členů a náhradníků Dozorčí a Kárné komise. Bude se také schvalovat auditor účetní závěrky a jeho náhradník.

-av-

Z jednání Národní účetní rady

Na svém posledním zasedání před letními prázdninami, které se konalo 13. června 2018, projednávala Národní účetní rada (NÚR) pracovní návrhy nových interpretací a program 9. ročníku odborného semináře NÚR. Kromě tohoto „tradičního“ programu se na pozvání NÚR zúčastnili jednání také zástupci odboru 28 – Regulace a metodika účetnictví Ministerstva financí pod vedením jeho ředitele JUDr. Davida Bauera. Hlavním předmětem společného jednání NÚR a MF byla diskuse o koncepci a procesu účetní legislativy v příštích letech, zejména pak novely zákona o účetnictví a navazujících prováděcích předpisů.

Předsednictví NÚR

V průběhu prázdnin převzala v souladu se stanovami NÚR její předsednictví od Svazu účetnictví Fakulta financí a účetnictví VŠE v Praze. Od 1. srpna 2018 je tedy na šest měsíců předsedou NÚR děkan Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze doc. Ladislav Mejzlík.

Předsednictví bude v lednu 2019 předávat Komoře auditorů ČR.

Ladislav Mejzlík

děkan Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze

20. světový kongres účetních (WCOA) v Sydney 5.–8. listopadu 2018

Světový kongres účetních (WCOA) je největší globální událostí účetní a auditorské profese. Světový kongres účetních se konal poprvé v Saint Luis v roce 1904 (spolu se světovou výstavou a olympijskými hrami), jako reakce na rozvoj velkých obchodních korporací a poptávku po kodifikaci všeobecně uznávaných účetních zásad a auditorských standardů. V první polovině 20. století byl pořádán nepravidelně na různých místech v USA nebo v Evropě, ale jeho moderní historie začala v 70. letech 20. století, kdy nad ním vzala záštitu nově vzniklá Mezinárodní federace účetních (IFAC) a kongres se začal konat každé čtyři roky. WCOA je vrcholnou událostí pro všechna účetní povolání na celosvětové úrovni. Pravidelně se jej účastní více než 6 000 delegátů ze 130 zemí.

Sydney již pořádala 10. ročník kongresu v roce 1972 (s více než 5 000 delegáty z 80 zemí), což bylo poprvé, kdy se kongres konal mimo USA nebo Evropu a spolupořadatelé byly dvě australské profesní organizace: Chartered Accountants Australia & New Zealand a Certified Practising Accountant Australia. Nyní, o 46 let později, pořádají tyto dvě organizace opět v Sydney již 20. ročník světového kongresu účetních.

Ačkoli se v současné době rychle mění jak politické klima, tak technologické možnosti sdílení a výměny informací, zůstává hlavní cíl WCOA stejný. Stejně jako

u předchozích ročníků WCOA v Římě v Itálii (2014) a v Kuala Lumpur v Malajsii (2010) je kongres spojením finančních, podnikatelských, účetních a auditorských odborníků z celého světa, kteří se v průběhu kongresu budou moci osobně podělit o své názory a vize týkající se účetních profesí.

Podrobný program, přihlašování a další informace najdete na webových stránkách kongresu na adrese <https://wcoa2018.sydney/>.

Ladislav Mejzlík

děkan Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze

Editorial

„Vy auditoři žijete v minulosti. Řešíte účetní závěrku za předchozí období. Zabýváte se věcmi až poté, co se staly.“ Slychávám takové názory. Popravdě i já sám mám občas zmatek v letopočtech. Je teď rok 2017 nebo 2018? Ale je to tak? Žijeme opravdu v minulosti? Naopak. My auditoři žijeme v budoucnosti!

Přijde vám to jako protimluv? Neobsahuje snad účetní závěrka historické finanční informace? Ano, účetní závěrka samozřejmě zobrazuje události, které nastaly v minulosti. Ale výsledek těchto událostí někdy vykrytalizuje či bude znám až v budoucnosti. Pohledávka vzniklá během účetního období bude (anebo možná nebude) zaplacená v budoucnosti. Mám k těmto budoucím výsledkům minulých událostí přihlížet, nebo ne?

Pokud účetnictví hodlám použít pouze jako administrativní zachycení historických transakcí, pak se nemusím budoucími výsledky zabývat. Když prodám zboží, zaúčtuji pohledávku a otázkou budoucího zaplacení se nezabývám. Případné nezaplacení (a odpis) pohledávky zachytím teprve, až k tomu „dojde“. Ano, mohou existovat takovéto systémy účetnictví, které pouze evidují to, co je „jisté a definitivní“. Má to své výhody. Je to jednoduché a přesné. Ale to je tak všechno. Taková závěrka je jen mrtvá evidence. Těžko ji použiji k něčemu smysluplnému.

Moderní účetní rámce si kladou mnohem větší cíle. Funkcí účetní závěrky je poskytnout podklad k budoucímu rozhodování. Aktiva a pasiva k rozvahovému dni mají zobrazit budoucí peněžní toky. Pohledávka má hodnotu jen tehdy, pokud ji realizují. Pokud ji ne realizují, hodnotu nemá. Poskytne-li mi účetní závěrka takový pohled na hodnotu vykázaných aktiv a pasiv, můžu na jejím

základě činit mnohem smysluplnější rozhodnutí. A přesně to moderní účetní rámce vyžadují. Účetní závěrky mají být smysluplnou oporou pro rozhodování. Proto v nich musí být obsaženy účetní odhady. Proto se v nich schovává předpovídáná budoucnost.

Ale předpovídání budoucnosti je sakra obtížná disciplína. Na budoucí události neexistuje žádný papír. Žádný dodací list či příjemka. Musí se uvažovat, stanovovat možné výsledky, odhadovat pravděpodobnosti. Musejí to dělat lidé a tím pádem jde o subjektivní odhady. Relevantní informace leží mimo účtárnu a jsou roztroušené mezi jinými odděleními. Technický ředitel může stejnou věc vidět velmi odlišně od obchodního ředitele. A to už vůbec nemluvíme o tom, že některý z nich může být ovlivněn či přímo motivován tím, z čeho se počítají jeho roční bonusy.

Audit účetních odhadů je jedna z nejnáročnějších disciplín auditorského desetiboje (někdy spíš padesátiboje). Je to oblast, na kterou je třeba nasadit nejvíce intelektuálních sil a schopností. V dnešní době se nesprávnosti v účetních závěrkách již obvykle nerekrutují z náhodných omylů, překlepů či pozapomenutí. Mnohem častěji se skrývají

v komplexních oblastech závěrky, mezi které patří právě účetní odhady. Dobrý auditor to ví a právě tam zaměřuje svoji pozornost a inteligenci.

Toto číslo Auditora je věnováno právě účetním odhadům. A protože jde o oblast velmi pestrou, chtěli jsme též přijít s paletou zajímavých pohledů. Na začátek rozhodně doporučuji pozorně přečíst článek o možných zkresleních při auditu významných odhadů. Krásně demonstruje, do jakých pastí může auditor jednoduše padnout. Je to článek o psychologii člověka (auditora nevyjímaje). Dále najdete několik koncepčních článků týkajících se například relevantních ISA standardů či vybraných účetních aspektů. Většina zbývajících článků je z auditorské praxe. Autoři se s vámi podělí o zkušenosti z různých oborů. Vědomě jsme zabrousili do oblastí, které mohou být pro někoho relativně méně známé. Některé druhy odhadů či způsoby jejich auditu vám mohou přijít dokonce exotické. Právě proto by mohly být zajímavé. Chtěli jsme ukázat případy, kterými se můžeme inspirovat a rozšířit portfolio námi používaných metod.

Přeji zajímavé čtení.

Michal Štěpán
editor tohoto čísla

Možná zkreslení při auditu významných odhadů

Anna Bezděková

Tento článek pojednává o naší myslí a o tom, jak nás při auditu účetních odhadů může ošálit. Začnu osobním zážitkem. Před několika lety jsem absolvovala školení, které výrazně změnilo můj pohled na naši profesi. Lektor nám zadal příklad na určení hodnoty možného znehodnocení majetku. Všichni jsme dostali stejná vstupní data. Co nám lektor neřekl, bylo, že polovina z nás má v zadání navíc i informaci o částce opravné položky navržené klientem (která byla relativně malá). Druhá polovina z nás ji v zadání zmíněnou neměla. Tento malý detail stačil, aby se naše „nezávislé odhady“ potřebné opravné položky viditelně lišily. Skupina, která znala klientův odhad, navrhovala výrazně nižší opravnou položku, než skupina, jež ho neznala. Zjištění, jak jednoduše dokázalo zadání oklamat moji analytickou mysl, přijmout výpočet klienta a považovat ho za správný výsledek, mě znejistělo. Nově odhalené dimenze mojí myslí podnítily zájem o lepší pochopení procesů, které se nám odehrávají v mozku, když se – jak se domníváme – racionálně rozhodujeme.

Dovolte mi nabídnout vám malou ochutnávku toho, jak si s vámi vaše vlastní mysl umí pohrát. Zkuste si odpovědět na tyto dvě otázky:

1. Bylo Gándhímu, když umíral, více než 114 let?
2. Jakého věku se Gándhí dožil?

Své odpovědi si třeba запиšte na okraj této stránky nebo, pokud důvěřujete své paměti, si je prozatím zapamatujte, vrátíme se k nim za chvíli.

Je možné, že jste se s touto úlohou již setkali. Vypůjčila jsem si ji spolu s dalšími příklady v tomto článku z knihy Daniela Kahnemana *Myšlení rychlé a pomalé*. V tomto článku se seznámíme s hlavními nástrahami, nevědomými chybami, které nám při auditu ztěžují odhalení podvodu nebo chyby a nezávislé posouzení účetního odhadu. A to jsou při auditu témata zcela zásadní.

Konfirmační zkreslení

Konfirmační zkreslení je tendence upřednostňovat informace, které potvrzují naše očekávání a hypotézy. Nehledat další alternativy. V naší praxi k němu dochází především tehdy, když nám klient předloží vysvětlení dříve, než si stihneme na věc udělat vlastní názor a nezávisle vygenerovat co nejvíce možných vysvětlení. Z naší podstaty jsme spíše náchylní k tomu, abychom potvrzovali a důvěřovali, než abychom něco vyvraceli. To druhé je přece jen pracnější.

Konfirmačnímu zkreslení někdy jdeme nevědomky vstříc už jen tím, jak pokládáme otázky. Příkladem

může být, když se při provádění předběžných analytických postupů zeptáte klienta: „Proč náklady na služby narostly?“ – místo toho, abyste se zeptali: „Co jsou hlavní důvody, proč se náklady na služby změnily?“ V prvním případě klient začne ve své paměti vyhledávat pouze důvody pro růst a může opomenout významné faktory vedoucí k poklesu. Proto je záměrné hledání důkazních informací potvrzujících naše hypotézy špatným přístupem. Všimněme si, že vědci testují spolehlivost hypotéz tak, že se pokouší je vyvrátit. Oproti tomu běžní lidé (a auditoři k nim patří neméně) se obvykle snaží hypotézy pouze potvrzovat. Úskalím konfirmačního zkreslení je, že hledáme pouze důkazní informace, které jsou konzistentní s obdržným vysvětlením klienta, interpretujeme je tak, abychom podpořili informace, které jsme už získali. A nehledáme možné důkazní informace, které by naopak mohly být s tím, co vysvětlujeme, v rozporu.

Princip „WYSIATI“

Tato divná zkratka vychází z anglického – What you see is all there is. Naše mysl má velkou tendenci zpracovávat pouze informace, které zná. Informace, které nezná, nezohlední, ale ani se nezamyslí nad tím, že by nějaké takové mohly existovat. Tedy zaměřuje se pouze na existující důkazy a ignoruje důkazy chybějící.

Pro lepší pochopení můžeme informace rozdělit do třech skupin:

- Known knowns (Vím, že vím). Jde o informace, které mám. Takové informace běžně vezmu v úvahu.
- Known unknowns (Vím, že nevím). Jde o informace, které nemám, ale vím, že mohou existovat. Takové informace zohledňuji zřídka.
- Unknown unknowns (Nevím, že nevím). Jde o informace, o kterých ani nevím, že mohou existovat. Takové informace nezohledním nikdy.

V případě auditu odhadu jsou všechny informace, které poskytne management společnosti, z kategorie „vím, že vím“. Informace z kategorie „vím, že nevím“ se mohou týkat např. podvodu, nahodilých výkyvů apod. O takových je daleko těžší přemýšlet než otestovat informace z první kategorie. A přitom mohou být zcela zásadní pro správný závěr.

Shrnuto, máme tendenci zakládat náš úsudek pouze na výseku velmi malých a ne nutně reprezentativních pozorování (informací).

Ukotvení

A nyní odpověď na dvě otázky ze začátku tohoto článku. Tyto měly za úkol předvést vám zkreslení ve formě ukotvení. První otázka představuje ono ukotvení – 114 let. Vaše odpověď na druhou otázku byla do určité

míry ovlivněna touto kotvou a přísoudili jste zřejmě Gándhímu delší život, než byla skutečnost. Kotva funguje, i když je nesmyslná, jako v tomto případě. Ale i když víme, že je nesmyslná, stejně nedokážeme odolat. Příkladem mohou být i pokusy Kahnemana, kde jako kotvu použil kolo štěstí (a to zmanipulované, aby dávalo buď vysokou, nebo naopak nízkou kotvu), kterým zatočili předtím, než položili vzorku osob druhou otázku. A i když zde již bylo naprosto patrné, že kolo štěstí je náhodné, tak kotva stejně zafungovala a výsledky byly ovlivněné podle toho, zda padlo vysoké nebo nízké číslo. Příkladem ukotvení v praxi auditora je částka účetního odhadu, se kterou klient přijde, abyste ji zauditovali. Je pravděpodobné, že se necháte touto částkou ovlivnit a váš domněle nezávislý odhad bude k této kotvě nenápadně přitažen.

Přehnaná sebedůvěra

Možná už teď jste zkoprněli z toho, že svou práci nemusíte dělat tak dobře, jak jste si mysleli. Ještě vám ale přidám jeden případ zkreslení – přehnaná sebedůvěra. Subjektivní důvěra v náš úsudek je větší než objektivní realita. Příkladem může být, že 80 % lidí si myslí, že jsou nadprůměrně dobří řidiči. Schválně si tuto otázku někdy vyzkoušejte na skupině lidí. Samozřejmě nadprůměrných řidičů objektivně nemůže být víc než polovina. To je krásně jednoduchá ilustrace toho, že si vnukáme více víry v náš úsudek, než je opodstatněné. Při auditu nám taková přehnaná sebejistota může nevědomky zabránit hledat více důkazních informací nebo zpochybňovat náš vlastní názor.

Jak se bránit?

Nebyl by to dobrý článek, pokud by nenabídl pár nápadů, jak dopad systematických chyb zmírnit.

Konfirmační zkreslení – snažte se vymyslet co nejvíce možných vysvětlení předtím, než se dojdete zeptat klienta. Vyhledávejte co nejvíce nezávislých důkazních informací k otestování vysvětlení od klienta. Stejně úsilí, které věnujete důkazním informacím podporujícím klientovo vysvětlení, věnujte též vyhledávání možných důkazních informací, které by klientovo vysvětlení naopak zpochybňovaly. V případě odhadů, u kterých vidíte významné riziko nesprávnosti, věnujte hledání důkazních informací, které by mohly klientův odhad zpochybnit, většinu času.

Princip „WYSIATI“ – plánujte auditní procedury tak, abyste zvážili nejen informace, které máte, ale též informace, o kterých víte, že mohou být relevantní, ale vy je zatím nemáte. Nebojte se na začátku vymyslet cokoli a postupně to vyloučit. V praxi se mi osvědčilo vygenerovat nejprve co nejvíce možných vysvětlení před tím, než je začneme diskutovat, blíže rozpracovávat a dávat jim své preference. Odborně se tomu říká technika divergentního uvažování, ale jde v zásadě o to popustit uzdu své fantazii a neomezovat ji naším vnitřním cenzorem. Může se vám hodit především při předběžných postupech, analytických testech a při diskuzích v rámci týmu, když testujete významné, neobvyklé nebo manuální transakce.

Ukotvení – za použití co nejvíce externích zdrojů informací přijďte s vlastním odhadem. Nebo požádejte experty na danou oblast, aby vám s auditem odhadu pomohli. Budou mít více zkušeností a širší perspektivu.

A jak na přehnanou sebedůvěru? Diskutujte a konzultujte s kolegy, pokud je to možné.

Univerzální řešení neexistuje, ale přesto mi dovoluňte jedno nabídnout. Pohlížejte na svoji intuici s velkou nedůvěrou, kdekoli je to možné nahraďte utváření dojmů řádnými výpočty a vždy přemýšlejte, zda jsou vaše závěry podpořené fakty.

Anna Bezděková

*Ing. Anna Bezděková je ředitelkou oddělení auditor-
ských služeb ve společnosti Deloitte Česká republika.
Je autorizovaným účetním znalcem ve Velké Británii
(FCCA) a rovněž statutární auditorkou registrovanou
v Komoře auditorů České republiky. Pro společnost
Deloitte pracuje od roku 2003 a její hlavní specializací
jsou audity obchodních společností.*

Posílají mě z účtárny, jestli byste jim nepomohl se stanovením opravných položek k pohledávkám.

Kresba: Ivan Svoboda

Audit účetních odhadů včetně odhadů reálné hodnoty a souvisejících zveřejněných údajů – teoretická východiska

Markéta
Jindřišková

Cílem tohoto článku je poskytnout stručnou, avšak ucelenou informaci o tom, jakým způsobem je standardy ISA pokryta oblast auditu účetních odhadů včetně odhadů reálné hodnoty. Specifika použití těchto standardů v určitých oblastech podnikání jsou dále popsána v člancích sepsaných odborníky, kteří v těchto oblastech provádějí audity.

Povinnosti auditora, které se týkají účetních odhadů, upravuje zejména standard ISA 540 *Audit účetních odhadů včetně odhadů reálné hodnoty a souvisejících zveřejněných údajů*. Tento standard rozvádí použití standardů ISA 315 a ISA 330 a některých dalších na účetní odhady. Standard ISA 540 tedy obsahuje požadavky kladené na auditora při provádění postupů vyhodnocení rizik (ISA 315) a při identifikaci a vyhodnocení rizik významné (materiální) nesprávnosti a při provádění postupů reagujících na toto riziko (ISA 330) v souvislosti s účetními odhady.

Standard ISA 540 se stejně jako ostatní standardy ISA skládá z textu standardu, který obsahuje základní definice a požadavky, a z aplikační a vysvětlující části, která rozvádí zejména požadavky standardu. Dále je obsažena příloha pokrývající oblast oceňování reálnou hodnotou. Oceňování reálnou hodnotou se stále více rozšiřuje, a to jak v IFRS závěrkách, tak v závěrkách sestavených podle národních účetních standardů, a proto je této oblasti ve standardu ISA 540 věnována zvláštní pozornost.

Cílem auditora je získat dostatečné a vhodné důkazní informace o tom, zda účetní odhady jsou přiměřené a jsou adekvátně zobrazeny a popsány v účetní závěrce. Zjednodušeně řečeno, auditor musí otestovat, jestli vedení společnosti:

- určilo situaci, ve které je nutné použít účetní odhad,
- určilo hodnotu odhadu a
- zveřejnilo skutečnosti související s tímto odhadem v účetní závěrce tak, aby účetní závěrka podávala věrný a poctivý obraz.

Účetní odhad

Uvedme několik oblastí, kde se můžeme s účetními odhady setkat. S některými odhady pracují takřka všichni auditoři, například:

- opravné položky k pohledávkám, zásobám a jiným aktivům,
- stanovení doby životnosti aktiv.

Některé odhady se vyskytují pouze ve specifických případech, například:

- stanovení reálné hodnoty některých aktiv či závazků, například při podnikových kombinacích, při stanovení domnělých pořizovacích cen při přechodu na IFRS apod.,
- stanovení reálných hodnot biologických aktiv v IFRS závěrce,
- ocenění některých typů finančních nástrojů,
- odhad výsledku soudního sporu.

Aplikační a vysvětlující část standardu ISA 540 uvádí v bodech A1 – A9 další příklady účetních odhadů s určením, zda se jedná o odhady s nízkou mírou nejistoty odhadu (což může znamenat nižší riziko významné [materiální] nesprávnosti) nebo o odhady s relativně vysokou nejistotou odhadu.

Účetní odhad je definován v bodu 7 standardu ISA 540 jako „přibližná výše peněžní částky v případech, kdy nejsou k dispozici přesné metody ke stanovení její výše“.

Postupy vyhodnocení rizik a odhady

V souladu s požadavky standardu ISA 315 je auditor povinen se seznámit s účetní jednotkou a jejím prostředím, což zahrnuje i vyhodnocení rizik významné (materiální) nesprávnosti účetních odhadů. V této fázi auditu je třeba seznámit se s požadavky relevantních účetních předpisů na použití odhadů a související zveřejnění v účetní závěrce a s přístupem vedení společnosti k oblasti účetních odhadů (tj. zjistit, jak vedení identifikuje transakce, události a podmínky, které mohou vést k vykázání účetních odhadů). Dále je povinností auditora seznámit se s tím, jakým způsobem vedení stanovuje účetní odhady, tj. zejména se seznámit s metodami stanovení těchto odhadů, zjistit, zda společnost používá experta (často znalce, případně banku při stanovení reálné hodnoty derivátů), z jakých předpokladů při stanovení odhadů vychází, zda došlo ke změnám v metodě stanovení odhadu a jestli vedení vyhodnotilo dopad nejistoty odhadu.

Odlíšné požadavky účetních rámců (předpisů)

V této souvislosti je třeba podotknout, že požadavky na zveřejnění informací souvisejících s odhady (a zejména s odhady v oblasti reálné hodnoty), se mohou velmi lišit v závislosti na aplikovaném účetním rámci (účetních předpisech). České účetní předpisy často nepožadují v této oblasti tak detailní zveřejnění informací jako například IFRS a je nutné vždy vyhodnotit,

zdali vedení společnosti tyto odlišnosti správně vyhodnotilo, neboť podcenění těchto záležitostí může vést k významné nesprávnosti zejména v oblasti nedostačitého zveřejnění informací v příloze k účetní závěrce.

Auditor také musí posoudit výsledek účetních odhadů provedených v minulém účetním období. Je vždy důležité brát v úvahu, jaké informace byly dostupné v době, kdy se určovala hodnota odhadu v minulém účetním období. Výsledek účetního odhadu bude často jiný než účetní odhad zaúčtovaný v účetní závěrce minulého období a je na auditorovi, aby posoudil, zda se může jednat o nesprávnost účetní závěrky minulého období. Je také nutné zdůraznit, že požadavek na zpětné posouzení úsudků vedení a předpokladů souvisejících s účetními odhady je obsažen i ve standardu ISA 240 *Postupy auditorů související s podvody při auditu účetní závěrky*. Cílem je vyhodnocení předpojatosti (nedostatku nezaujatosti) vedení při stanovení odhadů.

Postupy vyhodnocení rizik v oblasti odhadů jsou popsány v odstavcích 8 a 9 standardu ISA 540, informace k aplikaci těchto odstavců jsou pak obsaženy v odstavcích A12–A44.

U menších účetních jednotek může být průběh seznámení se situací v oblasti odhadů méně složitý, a to s ohledem na relativní jednoduchost transakcí i podnikatelské činnosti i s ohledem na omezený počet osob určujících potřebu stanovení účetních odhadů (například jediný vlastník-manažer).

Poté, co se auditor seznámí s činností účetní jednotky a provedenou prací řádně zdokumentuje, přistoupí k další fázi.

Identifikace a vyhodnocení rizika významné (materiální) nesprávnosti

Auditor musí vyhodnotit, zdali některé z účetních odhadů s vysokou nejistotou odhadu nezpůsobují významná rizika. Míra nejistoty související s účetním odhadem a významná rizika jsou v detailu popsány v odstavcích A45–A51 standardu ISA 540. Účetní odhady, které mohou mít vysokou míru nejistoty odhadu, jsou například odhady, které jsou vysoce závislé na úsudku (například neukončené soudní spory), odhady, při jejichž stanovení nebyly použity obecně akceptované a standardizované techniky ocenění, odhady v oblastech, kde byl stanoven významný rozdíl mezi odhadem minulého účetního období a skutečností (100% opravná položka k pohledávkám vytvořená v minulém účetním období, zatímco pohledávka byla v běžném účetním období plně uhrazena), účetní odhady reálné hodnoty, pro které je použit model vyvinutý účetní jednotkou s omezením pozorovatelnosti vstupních údajů (stanovení reálné hodnoty na základě očekávaných diskontovaných peněžních toků souvisejících s aktivem vzhledem k neexistenci tržních hodnot) atd.

Významné riziko

Jestliže auditor dospěje k závěru, že účetní odhad způsobuje vznik významného rizika, musí vždy porozumět kontrolám účetní jednotky včetně kontrolních činností (viz ISA 315).

Going concern (nepřetržitost trvání)

*V některých případech může nejistota účetního odhadu vyvolat pochybnosti o schopnosti účetní jednotky nepřetržitě trvat – například v situaci, kdy není znám výsledek soudního sporu, jehož prohra by pro společnost mohla být likvidační. V takové situaci auditor postupuje v souladu s požadavky standardu ISA 570 *Nepřetržitě trvání podniku, kdy reakcí auditora může být až odmítnutí výroku z důvodu významné nejistoty.**

Reakce na vyhodnocená rizika významné (materiální) nesprávnosti

Poté, co auditor vyhodnotí riziko významné (materiální) nesprávnosti v oblasti odhadů, provede postupy, kterými na toto riziko adekvátně zareaguje. V rámci těchto postupů zjistí, zdali vedení při stanovení a vykázání odhadů postupovalo v souladu s relevantním účetním rámcem (účetními předpisy), zdali byly použity vhodné a konzistentní metody a zdali změny metod nebo odhadů oproti minulému období byly vhodné.

NETIA® s.r.o. dodavatel SW a řešení pro řízení rizik a interní audit

Společnost NETIA® s.r.o. je konzultační firma dodávající řešení a SW, které pokrývá procesy řízení rizik a interního auditu.

Nabízené služby:

- Dodávka, implementace a školení SW pro interní audit a řízení rizik
- Zpracování analýz rizik, metodik řízení rizik a interních auditů
- Nasazení SW formou služby, nebo u zákazníka, zajímavé ceny

SW pokrývá normy a zákony např. ISO 9001:2015, ISO 31000, ISO 27000, ISO 13485, Soulad s ISO 27001, ISO 20000-1 a Zákon 320/2001, Vyhláška 316/2014, metodiku COSO, Zákon o kybernetické bezpečnosti.

Máme připravena specializovaná řešení – pro státní správu, zdravotnictví, privátní firmy a další.

www.netia.cz

Postupy, které auditor používá, mohou zahrnovat:

- otestování následných událostí,
- otestování metod a použitých předpokladů,
- test provozní účinnosti kontrol,
- stanovení bodového odhadu nebo rozpětí odhadu.

Detailní informace o používaných postupech jsou uvedeny v odstavcích A52–A95 standardu ISA 540. Auditor také musí zvážit, zdali k provedení těchto postupů není třeba zvláštních znalostí či dovedností. Jiná bude situace u testování výše opravné položky k pohledávkám, auditor obvykle disponuje znalostmi a dovednostmi, které mu umožní testování provést, a jiná situace u testování

výše reálné hodnoty za použití sofistikovaných komplexních oceňovacích modelů. Auditor může využít experta a řídit se v takových situacích požadavky standardu ISA 620 *Využití práce auditorova experta*.

Reakce na významná rizika

V případě, že auditor v rámci seznámení se s účetní jednotkou identifikoval v oblasti odhadů **významné riziko**, musí kromě provedení testů věcné správnosti (viz předchozí text) posoudit, jak vedení zvážilo alternativní předpoklady (např. optimistický vs. pesimistický scénář) a proč je odmítlo a jak jinak řeší nejistotu při stanovení účetního odhadu, zda jsou významné předpoklady použité vedením přiměřené (například pravidelný růst tržeb o 10 % v modelu používajícím diskontované peněžní toky) a zda je vedení schopno realizovat konkrétní opatření související s předpoklady (opravdu získají tolik nových zákazníků?).

Zveřejnění v účetní závěrce

Auditor se musí ujistit, že údaje týkající se odhadů zveřejněné v účetní závěrce odpovídají rámci účetního výkaznictví (účetním předpisům). Znovu upozorňuji

Hugo a Sally se baví o ostatních službách

1. Kovenanty

Ahoj Sally, po předání zprávy auditora mě klient požádal o ověření bankovních kovenantů pro banku. Samozřejmě jsem s tím souhlasil. Audit máme hotový, takže jen vydáme nějakou další zprávu?

Moment. Co přesně chtěla banka po klientovi?

Banka požaduje zprávu o ověření plnění smluvních podmínek dle úvěrové smlouvy.

Jelikož chtějí ověření, tak použijeme standard ISAE 3000.

Chápu. To si musíme pohlídat, zdali ověřované podmínky jsou v naší odbornosti a definice pojmů ve smlouvě jsou jednoznačné.

Správně. A co zpráva?

ISAE 3000 nemá vzor zprávy, ale pouze její povinné náležitosti. Předmět ověření, určení kritérií, přirozené omezení předmětu zakázky, omezení použití zprávy, odpovědnost statutárního orgánu a auditora, přehled provedené práce a závěr. Nejsem si ovšem jistý, čím se liší „kritéria“ a „provedené práce“.

na možnost výrazně odlišných požadavků v rozsahu zveřejnění informací o reálných hodnotách a východiscích pro stanovení některých odhadů dle IFRS a dle národních účetních předpisů.

Písemná prohlášení

Součástí písemného prohlášení vedení musí být prohlášení o tom, že se vedení (či osoby pověřené správou a řízením) domnívá, že významné předpoklady použité při stanovení účetních odhadů jsou přiměřené.

Dokumentace

Postupy provedené v oblasti testování účetních odhadů je třeba vždy řádně zdokumentovat, standard ISA 540 specificky požaduje zdokumentování podkladů pro závěry auditora o přiměřenosti účetních odhadů a jejich zveřejnění, které způsobují vznik významných rizik a indikátorů možné předpojatosti vedení.

Závěrem

Oblast auditu účetních odhadů je pokryta celou řadou standardů ISA, jejichž požadavky musí auditor naplnit. Podstatná část z nich je vyjmenována v tomto článku, nejedná se však o komplexní výčet. Audit účetních odhadů prochází celým cyklem auditu, od jeho naplánování (dostatečné zdroje, dostatečná znalost, experti) přes identifikaci a vyhodnocení rizika

významné nesprávnosti po reakci na vyhodnocená rizika. Precizní dokumentace všech provedených procedur je nutnou podmínkou naplnění požadavků ISA.

Markéta Jindřišková

Ing. Markéta Jindřišková pracuje jako manažer IFRS a CAS konsolidace ve společnosti AGROFERT, a.s. Je absolventkou Vysoké školy ekonomické v Praze. V oblasti auditu pracovala od roku 1993, působila jako manažer v oddělení auditu společností Arthur Andersen a Ernst & Young, řadu let byla vedoucí oddělení metodiky účetnictví a auditu Komory auditorů ČR. Má také rozsáhlé zkušenosti s lektorskou a publikační činností v oblasti auditu a účetnictví. Je českou statutární auditorkou.

Hugo a Sally se baví o ostatních službách

Kritérii se definuje výpočet finančních ukazatelů. Zde to bude příslušná pasáž úvěrové smlouvy. Ve zprávě se na ni můžeme odkázat. Anebo ta kritéria mohou být i přílohou zprávy. V rámci odstavce provedené práce stručně shrneme, jak jsme to dělali. Například napíšeme „Odsouhlasili jsme finanční výkazy k 30. 6. 2018 na podpůrnou evidenci. Prověřili jsme správnost výpočtu ukazatele krytí dluhové služby ve vazbě na odstavec 20.2 Smlouvy.“

Jasně. Chápu, že může jít o zakázku poskytující přiměřenou nebo omezenou jistotu. V prvním případě je závěr formulován pozitivně (podobně jako dle ISA) a naopak při omezeném ujištění je závěr formulován negativně (podobně jako u prověrky). Ale co kdyby banka po auditorovi nechtěla vůbec „ověření“?

Pak bychom mohli použít standard ISRS 4400. V té by principy a struktura zprávy byly úplně jiné. Sdělili bychom fakta, ale neposkytovali ujištění. Ale je pravda, že vlastní postupy by se oproti ISAE 3000 nakonec tolik lišit nemusely. Jen popis procedur by byl jiný. U zprávy dle ISAE 3000 stačí pouze stručný přehled provedených prací, protože čtenář dostává explicitní názor auditora a nemusí znát detaily provedených procedur. U zprávy dle ISRS 4400 musí být všechny procedury a faktická zjištění rozepsány dopodrobna, protože závěr si na jejich základě musí udělat čtenář sám.

Nový standard ISA 540 Audit účetních odhadů

Stávající platný mezinárodní auditorský standard ISA 540 *Audit účetních odhadů včetně odhadů reálné hodnoty a souvisejících zveřejněných údajů* (dále jen „ISA 540“) je v poslední době často kritizován za svou neurčitost a neflexibilitu a v případě auditu bank po zavedení nového účetního standardu IFRS 9 i za nedosta- tečnost.

V červnu 2018 proto schválila IAASB finální znění revidovaného ISA 540 *Audit účetních odhadů a sou- visejících zveřejněných údajů*. Revidovaný ISA 540 bude účinný pro audity účetních závěrek sestavených za účetní období počínající datem **15. prosince 2019** a později. Dřívější aplikace standardu je možná a pod- porovaná. Finální znění schválené IAASB je momentál- ně k dispozici na webových stránkách IAASB a oficiální vydání standardu se očekává v říjnu 2018.

Účelem ISA 540 je vymezit techniky a procedury, které mají či mohou být použity auditory při posuzo- vání přiměřenosti účetních odhadů a souladu souvi- sejících zveřejněných údajů s požadavky příslušného rámce účetního výkaznictví. Účetní odhady představu- jí důležitou a stále se rozvíjející oblast účetnictví, a pro- to bylo snahou IAASB prostřednictvím revize ISA 540 zlepšit kvalitu auditu v této oblasti.

Společně s ISA 540 dochází ke změnám v meziná- rodním auditorském standardu ISA 315 *Identifikace a vyhodnocení rizik materiální nesprávnosti*, který s oblastí účetních odhadů úzce souvisí. V současné době je ve vnějším připomínkovém řízení návrh znění tohoto revidovaného standardu.

V souvislosti se zavedením IFRS 9 *Finanční nástroje* lze očekávat, že ve finančních výkazech zejména bank a jiných finančních institucí bude přibývat složitých a subjektivních odhadů. Revidovaný ISA 540 se zamě- řuje především na nejistotu v odhadech jako na základ pro volbu správných věcných postupů při auditu účet- ních odhadů. Koncept standardu je postaven na cit- livosti účetních odhadů na další faktory, jako jsou například komplexnost, subjektivní rozhodování vedení a další inherentní rizika.

Nový ISA 540 tedy obsahuje zejména následující:

- Zvýšené požadavky na postupy auditora při vyhod- nocování rizik a na jeho reakce na vyhodnocená rizika významné nesprávnosti.
- V případě, že auditor ve své práci vyhodnocuje ně- kterou z následujících situací, standard požaduje zvýšené úsilí. Jedná se o:
 - (a) vyhodnocování událostí po datu účetní závěrky do data vydání zprávy auditora,
 - (b) testování účetního odhadu managementu,
 - (c) vypracování odhadu auditora („point estimate/ range“).

- Změnu cíle a požadavků standardu tak, aby se audi- torské postupy zabývaly tím, zda jsou jak účetní odha- dy, tak související informace „rozumné“ (reasonable). Zatímco dosavadní ISA 540 řeší, zda jsou účetní od- hady „rozumné“ (reasonable) a související zveřejně- né údaje „adekvátní“ (adequate).
- Požadavek na zvýšený profesní skepticismus.
- Zdůraznění potřeby zhodnocení provázanosti vnitř- ních kontrol z pohledu standardů ISA 315 a ISA 330 (příčemž ISA 315 je rovněž předmětem aktualizace).
- Zdůraznění odpovědnosti auditora za komunikaci s osobami pověřenými správou a řízením, především pak vyhodnocení skutečností, které bude auditor sdělovat ohledně účetních odhadů, vezme-li v úvahu důvody přisouzené rizikům materiální nesprávnosti.
- V neposlední řadě pak zvýšené nároky na dokumen- taci auditora.

Vzhledem k tomu, že ISA 540 má být použit při auditu všech účetních odhadů bez ohledu na jejich komplexnost, byl v prvotním návrhu revize kladen zvláštní důraz na škálovatelnost (scalability) standardu tak, aby bylo možné jej použít jak při auditu komplex- ních účetních odhadů v prostředí kotovaných společ- ností tak při auditu mnohem přímočařejších odhadů očekávané životnosti majetku u malých společností. Nicméně prvotní návrh ISA 540 se od schválené verze výrazně liší, a to, zda bude možné nový standard šká- lovat (přizpůsobovat) pro různé druhy odhadů, zřejmě ukáže až praxe.

Při IAASB vznikla pracovní skupina na podporu im- plementace ISA 540, která bude sledovat případné problémy s implementací, pokud vzniknou. Tato sku- pina současně zdůraznila svůj plán vydat další podpůr- né materiály, vodítka a diagramy k usnadnění zavedení ISA 540 do praxe.

Dagmar Palková
oddělení metodiky KA ČR

Pracovní a životní jubilea a jejich vykazování

Jarmila Rázková

Nízká nezaměstnanost a poptávka převyšující nabídku po určitých profesích způsobují, že se zaměstnavatelé předhánějí v zavádění širokého portfolia nově strukturovaných benefitů s vidinou získání potřebných posil pro své týmy. V řadě společností zažívají svoji renesanci tradiční benefity, které po-

máhají stávající zaměstnance udržet a posilovat jejich loajalitu. Znovu se objevují odměny zaměstnancům při jejich pracovních a životních jubileích, nově zaměstnavatelé nabízejí odměny při příležitosti svatby, narození potomka apod. A znovu se objevují otázky, jak o těchto tradičních benefitech správně účtovat.

Právní rámec

Benefity rozumíme plnění vedle mzdy, které jsou upraveny buď v kolektivní smlouvě tam, kde existuje odborová organizace, nebo písemným vnitřním předpisem nebo v pracovní nebo jiné (např. manažerské) smlouvě. Poskytování benefitů upravuje zejména zákoník práce, jejich zdanění potom zákon o daních z příjmů.

Zákoník práce stanoví, že zaměstnavatel může zaměstnanci poskytnout odměnu zejména při životním nebo pracovním jubileu, při skončení pracovního poměru po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo po nabytí nároku na starobní důchod, za poskytnutí pomoci při předcházení požárům nebo při živelních událostech, jejich likvidaci nebo odstraňování jejich následků nebo při jiných mimořádných událostech, při nichž může být ohrožen život, zdraví nebo majetek¹. Jde o možné odměny, zaměstnavatel nemá povinnost je zaměstnancům poskytovat.

Zákon o daních z příjmů stanoví, že náklady na výplatu odměn při životním nebo pracovním jubileu, pokud právo zaměstnanců na jejich poskytnutí vyplývá z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele, pracovní nebo jiné smlouvy, může zaměstnavatel zahrnout do daňových výdajů². Odměny poskytnuté při životním nebo pracovním jubileu upravené v kolektivní smlouvě, interním předpisu, pracovní nebo jiné smlouvě, poskytnuté v peněžní i nepeněžní formě jsou na straně zaměstnance zdanitelným příjmem a odvádí se z nich pojistné, nejsou-li poskytnuty při příležitostech uvedených v § 14 vyhlášky č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, nebo nejsou-li poskytnuty v podobě nepeněžních plnění uvedených v § 6 odst. 9 písm. d) ZDP; zároveň je však

osvobození na straně zaměstnance podmíněno daňovou neuznatelností nákladů na straně zaměstnavatele, resp. poskytnutí ze sociálního fondu nebo zisku po zdanění.

Jak účtujeme o odměnách při pracovních a životních jubileích

Při diskuzích s klienty se setkáváme s dotazem, jak správně účtovat o odměnách sjednaných v kolektivních smlouvách nebo v jiných dokumentech závazných pro zaměstnavatele. Řada společností účtuje o těchto jubilejních benefitech při jejich výplatě zaměstnanci. Je tento přístup správný, nebo se tu vznášá úvaha o účtování rezervy na existující závazky zaměstnavatele?

Zákon o účetnictví³ předpokládá, že účetní jednotka účtuje podvojnými zápisy o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků včetně dluhů a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření do období, se kterým tyto skutečnosti časově a věcně souvisí, přičemž o veškerých nákladech a výnosech účtuje bez ohledu na okamžik jejich zaplacení nebo přijetí (akruální princip). Z této definice vyplývá, že vznik závazku by měl být v účetnictví zaznamenán.

Účetní jednotky musí při oceňování ke konci rozvahového dne zahrnovat jen zisky, které byly k rozvahovému dni dosaženy, a vzít v úvahu všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se týkají majetku a závazků a jsou jim známy do okamžiku sestavení účetní závěrky, jakož i všechna snížení hodnoty bez ohledu na to, zda je výsledkem hospodaření účetního období zisk nebo ztráta (princip opatrnosti). Toto ustanovení vyjadřují rezervy, opravné položky a odpisy majetku. Rezervy jsou určeny k pokrytí závazků nebo nákladů, jejichž povaha je jasně definována a u nichž je k rozvahovému dni buď pravděpodobné, že nastanou, nebo jisté, že nastanou, ale není jisté jejich výše nebo okamžik jejich vzniku. K rozvahovému dni musí rezerva představovat nejlepší odhad nákladů, které pravděpodobně nastanou, nebo v případě závazků částku, která je zapotřebí k vypořádání⁴.

V případě, že společnost má ve smlouvě nebo právním předpisem zakotvenou povinnost vyplácet při splnění určitých podmínek svým zaměstnancům důchody nebo podobné požitky, je povinna ji vykázat v položce rozvahy „B. 1. Rezerva na důchody a podobné závazky“⁵.

Pokud účetní jednotka tvoří rezervy ve vazbě na zásadu opatrnosti, vytváří ji na vrub nákladů. Na základě inventarizace se rezervy snižují, ruší nebo použijí. V takovém případě se zúčtují ve prospěch nákladů.

¹ § 224 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

² § 24 odst. 2 písm. j) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

³ § 2 a 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

⁴ § 25 a 26 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

⁵ § 16 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

Zůstatky rezerv se převádějí do následujícího účetního období.

Výpočet rezervy

Rezerva by měla představovat nejlepší odhad závazku vůči zaměstnancům, kteří na odměnu v bližší nebo vzdálenější budoucnosti získají nárok a bude jim při dosažení příslušného jubilea vyplacena. Výše tohoto závazku závisí na konkrétních podmínkách smlouvy i na vnitřních poměrech účetní jednotky jako takové. Při výpočtu rezervy by se měla vzít v úvahu zejména velikosti cílové odměny, potenciální počet zaměstnanců, kteří u zaměstnavatele setrvávají až do jubilejního data apod. Odhad výše závazku k výplatě odměn je poměrně složitý, k výpočtu se obvykle používá služeb pojistného matematika – aktuára. Aktuár za použití pojistně-matematických metod, demografických dat, statistických informací (např. tempo růstu mezd, vývoj diskontované úrokové míry), dat konkrétní účetní jednotky (např. průměrná doba pracovního poměru) apod. vypočte výši závazku, tj. výši budoucích výdajů, které z daného závazku vyplývají, který by měl být vykázan formou rezervy. Výše rezervy k rozvahovému dni by tak měla odpovídat nejlepšímu odhadu částky, kterou by bylo potřeba vynaložit k úhradě benefitů vyplývajících (buť i poměrně) z činnosti zaměstnanců, které se uskutečnily do rozvahového dne.

Způsob výpočtu a ocenění rezervy nebývá ze zákona o účetnictví ani z vyhlášky na první pohled zřetelný, a tak je mnoho účetních jednotek opomíjí a o rezervě na odměny při jubileích, při odchodu do důchodu apod. neúčtuje. Namísto toho účtují jen o skutečně vynaložených výdajích v daném účetním období tomu, komu byly příslušné benefity vyplaceny. Tyto účetní jednotky účtují na peněžní bázi (tedy v okamžiku, kdy je uskutečněn výdaj peněz), a nikoli na aktuální bázi (v okamžiku, kdy vzniká závazek).

Účtování na aktuální bázi

V principu se domníváme, že závazky sjednané v kolektivních či podobných smlouvách zakládají povinnost účtovat v případě existujícího závazku o rezervě v souladu s aktuálním principem i principem opatrnosti. Pro tradiční společnosti, které dlouhá léta na trhu podnikají a zejména v regionech mívají relativně stabilní zaměstnaneckou základnu tvořenou místními obyvateli, bude závazek z případné kolektivní smlouvy významný a jeho opomenutí v účetní závěrce by znamenalo její zkreslení. Ovšem i nové “start-upy”, které se snaží stabilizovat a udržet svoje odborníky prostřednictvím jubilejních benefitů, budou muset rezervu vypočítat, aby zjistily významnost této položky a její vykázaní.

Účtování na peněžní bázi

Účetní jednotka může v určitých situacích vykazovat jubilejní benefit na peněžní bázi, aniž by se dostala do rozporu s účetními předpisy a s principem

opatrnosti nebo aktuálním principem. Bude to zejména tehdy, pokud závazek v kolektivní nebo obdobné smlouvě může být zrušen nebo významně omezen managementem nebo existují-li doplňující podmínky k jejich výplatě (např. dosažení určité výše hospodářského výsledku), vysoká fluktuace zaměstnanců, kdy vlastně málokdo dosáhne na požitky v budoucnosti, a v neposlední řadě nepoměr nákladů vynaložených na získání informace s užitkem z takové informace. Účetní jednotka by měla každopádně provést kalkulaci existujícího závazku plynoucího z kolektivní nebo obdobné smlouvy, aby zjistila významnost této položky. Pokud by zjištěná hodnota nebyla významná, není samozřejmě nutné ji vykazovat v účetní závěrce.

Příklad

Společnost má uzavřenou kolektivní smlouvu, ve které se zavázala zaplatit zaměstnancům, kteří v podniku pracovali aspoň 20 let, při odchodu do důchodu odměnu ve výši 20 tisíc Kč. Společnost je stabilní, počet zaměstnanců se významně nemění. Zaměstnanci odchází do důchodu v 60 letech, průměrný věk zaměstnance je 45 let, do zaměstnání nastupují v průměru ve 20 letech. Z analýzy vyplynulo, že 80 % zaměstnanců zůstává ve společnosti do důchodu.

V běžném účetním období dosáhli životního jubilea dva zaměstnanci, odměna jim byla ve stejném období vyplacena.

Postup s vykázaním závazku společnosti z kolektivní smlouvy ve formě rezervy zobrazují následující tabulky.

Výpočet – aktuální báze	
Počet zaměstnanců	500
Zaměstnanci, kteří mají nárok na odměnu	80 %
Výše odměny	20 tis. Kč
Průměrný věk nástupu	20
Průměrný věk	45
Věk odchodu do důchodu	60
Předpokládaná celková výše odměn	$(20 * 80 \% * 500) = 8\ 000$ tis. Kč
Výše rezervy	$(45 - 20) / (60 - 20) * 8\ 000 = 5\ 000$ tis. Kč

Výpočet je zjednodušený, nezahrnuje diskontování.

Účtování – peněžní báze	Částka (v tis. Kč)	MD	Dal
Výplata odměny při životním jubileu	40	528	331
Hospodářský výsledek	-40		

Účtování – aktuální báze	Částka (v tis. Kč)	MD	Dal
Tvorba rezervy	5 000	554	452
Čerpání rezervy	40	452	554
Hospodářský výsledek	-4 960		

331 – Závazky vůči zaměstnancům
 452 – Rezerva na důchody a podobné závazky
 528 – Ostatní sociální náklady
 554 – Tvorba a účtování ostatních rezerv

Ze srovnání obou variant je zjevný rozdílný dopad zaúčtované rezervy jak na hospodářský výsledek běžného roku, tak na výši vykázaných závazků. Zatímco při účtování na peněžní bázi je výsledkem

hospodaření ztráta ve výši 40 tisíc Kč, při účtování na aktuální bázi je v roce vytvoření rezervy výsledkem ztráta ve výši 4 960 tisíc Kč. Zaúčtováním rezervy je vlastně „zablokována“ část zisku proti rozdělení a ušetřena na dobu, kdy dojde ke skutečným výplatám odměn u příležitosti pracovních či životních jubileí. Při účtování na peněžní bázi může dojít k tomu, že vytvořený zisk bude předčasně rozdělen společníkům a v krajním případě nezbyde na úhradu závazku společnosti vůči zaměstnancům z titulu odměn při pracovních či životních jubileích.

Společnost nebo její část se může stát předmětem prodeje nebo přeměny. Pokud bude účtováno

Hugo a Sally se baví o ostatních službách

2. Potvrzení tržeb

Ahoj Sally, pamatuješ, jak auditujeme tu maloobchodní síť?

Ano, já myslela, že už je zpráva auditora vydaná.

Jasně, zprávu auditora bez výhrad jsme vydali už v březnu. Ale teď se na mne tento klient obrátil, že potřebuje od nás ještě i potvrzení o hodnotě tržeb v jednom z jejich šesti obchodů, protože to po nich vyžaduje pronajímatel toho obchodu. Myslíš, že mu to mohu potvrdit emailem?

Co bys chtěl potvrdit?

Napíšu jim, že hodnota tržeb v tom obchodě je správná. Vždyt jsme vydali zprávu auditora bez výhrad.

Ale naše zpráva auditora se týká celé společnosti, všech šesti obchodů dohromady. Co když právě v tom jednom obchodě bude chyba, která by byla pro celou společnost nevýznamná, a my jsme ji neodhalili, ale pro ten jeden obchod by významná mohla být?

Takže musím znovu auditovat výnosy jen v tom jednom obchodě?

To je jedna možnost. Jednalo by se o audit pro zvláštní účely podle standardu ISA 805.

Ale to bude spousta dodatečné práce a dokumentace. Co když mi to klient nebude chtít zaplatit?

Můžeš se s ním zkusit domluvit, zda nebude pro jeho potřeby dostatečné, když provedeš dohodnuté postupy podle standardu ISRS 4400 – Dohodnuté postupy v souvislosti s finančními informacemi. To je obvykle jednodušší, ale musíš uživatele předem upozornit, že takové postupy nepředstavují audit ani prověrku a tedy, že ve zprávě nebude vyjádřeno žádné ujištění.

Jdu volat klientovi, že to není tak jednoduché, jak si myslí, a vysvětlím mu ty varianty.

o existujících závazcích pouze na peněžní bázi, při due dilligence nejspíš vyjde najevo existence závazku z titulu odměn při životních či pracovních jubileích. Potenciální investor může být nemile překvapen existencí nevykázaného závazku. V našem případě by při účtování na peněžní bázi chyběl závazek ve výši 4 960 tisíc Kč, čímž by byla finanční pozice významně zkruslena. Navíc investor by mohl svůj investiční zájem znovu zvažovat, a to nejen z důvodů výše závazku, ale i z důvodu snížené důvěry v předložené finanční výkazy.

Závěr

Účtování zaměstnaneckých benefitů nemusí představovat triviální účetní zápis. Neuděláme chybu, pokud nejpozději při roční inventarizaci důkladně prověříme kolektivní smlouvy, interní předpisy upravující zaměstnanecké benefity, manažerské a obdobné smlouvy a přesvědčíme se o správnosti jejich

vykazování v účetních výkazech společnosti. Pokud vykazujeme existující závazek z titulu odměn při životních a pracovních jubileích na aktuální bázi, určitě může náš finanční ředitel klidně spát. Ani vykazování na peněžní bázi nemusí znamenat chybu, nicméně takový postup musíme mít řádně podložen pádnými argumenty a nejpozději každý rok při roční závěrce ověřit, že argumenty stále platí a lze je použít i v následujícím účetním období.

Jarmila Rázková

Ing. Jarmila Rázková, MBA je absolventkou Vysoké školy ekonomické v Praze. Přes patnáct let působila v oblasti telekomunikací v různých manažerských pozicích, naposledy v T-Mobile Czech Republic, a.s., jako ředitelka účetnictví, daní a řízení rizik. V současné době pracuje ve společnosti Deloitte Audit s.r.o., kde se věnuje účetní metodické podpoře týmu auditu i samotnému auditu obchodních společností.

Zákaznické množstevní bonusy

Jakub Juráň

Častým dohadem, který se vyskytuje zejména v účetnictví podniků charakteristických převážně homogenní výrobou (tj. produkcí výrobků, jež se od sebe navzájem příliš neliší), je dohad na zákaznické množstevní bonusy. V tomto případě má zákazník nárok na peněžní bonus, pokud odebere za účetní období alespoň předem určené množství výrobku, nejčastěji uvedené v tunách či kusech. Výpočet bonusu může mít například jednu z následujících podob:

- Zákazník obdrží bonus 500 tisíc eur, pokud odebere za rok alespoň 50 tisíc tun produktu, přičemž odebrané množství za kvartál nesmí být nižší než 10 tisíc tun.
- Zákazník dostane slevu 0,5 % z celkové ceny, pokud odebere za rok alespoň 300 tisíc tun produktu.
- Zákazník dostane slevu 20 eur za tunu při odběru více než 15 tisíc tun, 40 eur za tunu při odběru více než 20 tisíc nebo 60 eur za tunu při odběru nad 25 tisíc tun.

Nejistota dohadu není ani tak způsobena výpočtem, který je nedílnou součástí smlouvy se zákazníkem, jako spíše nejistotou spojenou se správným stanovením odebraného množství. Obzvláště pokud je odebrané množství blízko hranice pro dosažení bonusu, mohou se představy o bonusu z pohledu zákazníka a z pohledu auditovaného podniku výrazně lišit. Zákazník většinou „překvapivě“ uvádí, že odebral více, než uvádí výrobce. Tento nesoulad může být způsoben například špatným pochopením dodacích podmínek jednou ze

stran či reklamací, které mají za následek vrácení části odebraných výrobků. Při auditu navíc nebývá ještě k dispozici ani finální dobropis ani bankovní výpis dokládající zaplacenou částku bonusu, protože součástí smluv je často podmínka, že bonus bude vyplacen do 30 dní poté, co dojde k proplacení všech souvisejících faktur. Nárok na bonus navíc zanikne tomu zákazníkovi, který své faktury zaplatí výrazně po splatnosti.

Poté, co obdržíme od klienta kalkulaci bonusů pro jednotlivé zákazníky, je našim úkolem ověřit zejména tyto skutečnosti:

1. Jsou do kalkulace zahrnuti všichni zákazníci, kteří mají potenciálně nárok na bonus?
2. Jsou splněny podmínky dle smlouvy pro obdržení bonusu?
3. Je bonus dobře vypočten?
4. Je bonus dobře zaúčtován?

Pro ověření prvního bodu si musíme od klienta vyžádat smlouvy. A to samozřejmě nejenom všechny smlouvy se zákazníky, kteří jsou uvedeni v kalkulaci, ale namátkově i smlouvy s jinými zákazníky, které klient mohl v kalkulaci opomenout.

Kontrola toho, zdali byly splněny podmínky dle smlouvy pro obdržení bonusu, zahrnuje jednak kontrolu výpočtu bonusu v kalkulaci na výpočet uvedený ve smlouvě, ale zejména kontrolu nejdůležitější proměnné, tj. odebraného množství. Známe-li cenu odebraného množství například z konfirmačního dopisu potvrzujícího část tržeb, můžeme odebrané množství zjistit vydělením prodejní cenou. Celkovou cenu odebraných výrobků pro jednotlivé zákazníky nám může poskytnout také klient výstupem z účetního systému. V tomto případě však musíme ověřit úplnost a správnost této informace. Je také možné, že prodejní cena se v průběhu roku měnila, ať už vlivem měnového kurzu nebo prostou změnou ceny iniciovanou výrobcem. Nastane-li tato skutečnost, vypočteme alespoň průměrnou prodejní cenu na základě váženého průměru z jednotkových cen uvedených na vystavených fakturách.

Kontrolu výpočtu provedeme většinou rekalkulací, která by odhalila případné chyby ve výpočtu.

Bonus musí být správně zaúčtován na příslušný dohadný účet pasivní. Stává se, že výpočet je proveden na úrovni skupiny. V takovém případě musíme dát pozor, aby byla výsledná částka správně alokována mezi jednotlivé podniky, které jsou součástí této skupiny. Velmi často se také stává, že klient nesprávně zaúčtuje tento bonus jako dodatečný náklad. Přičemž správné je účtovat ho jako snížení výnosu. Tj. výnos na má dáti a dohadný účet pasivní na dal.

Jakub Juráš

Jakub Juráš vystudoval obor Podniková ekonomika a management na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Pracuje ve společnosti Deloitte Audit, s.r.o. na pozici Senior Consultant.

Vlivy vývoje kurzu na účetní odhady

Miroslav Zigáček

Některé účetní odhady jsou velmi náročné na posouzení a vyhodnocení pro vedení společnosti i pro auditora. U těch jednodušších odhadů však může překvapit dílčí element, jako je vývoj kurzu. Kurz koruny vůči euru nebo dolaru zaznamenal v posledních 20 letech zajímavý vývoj, podívejme se tedy na několik „zážitků“ z praxe v různých odvětvích z tohoto období.

Čistá realizovatelná hodnota v hromadné výrobě

Jedním z důležitých odhadů, které vedení provádí a auditor zkoumá, je posouzení čisté realizovatelné hodnoty dle § 26 odstavce 1 zákona o účetnictví. Hovoříme o opravné položce k zásobám hotových výrobků.

V některých odvětvích, jako například v automobilovém průmyslu, je běžné, že ceny výstupů (a mnohdy i ceny vstupů) jsou stanoveny v cizí měně, zejména v eurech. Auditor tak posuzuje k rozvahovému dni, zda seznam zásob hotových výrobků na skladě obsahuje prodejné tituly a porovnává skladovou cenu stanovenou v Kč s předpokládanou prodejní cenou (sníženou o náklady spojené s prodejem) v eurech přepočtenou na Kč, obvykle závěrkovým kurzem ČNB. Předpokládaná prodejní cena může a nemusí být snadno stanovitelná – auditor ji ověřuje na smlouvu, objednávku, ceník nebo může jít třeba o odhad dle posledních podobných transakcí. O to nám tady ale nyní nejde. Je nasnadě, že pokud se kurz vyvinul

ke zhodnocení koruny, může vzniknout situace, kdy předpokládaná prodejní cena snížená o náklady prodeje bude nižší než skladová cena (vlastní náklady), a hodnotu zásob je potřeba snížit formou opravné položky. V praxi bývá podobná situace ještě peprnější při „zpřesňující“ diskuzi auditora a klienta o tom, že vlastně některé výrobky nejsou ztrátové, protože jsou prodávány spolu se ziskovými v rámci tzv. car-setů, tj. souboru dílů pro konkrétní model auta dojednaných s konkrétním zákazníkem. To v lepším případě, v tom horším pak, že vlastně soubor dílů (car-set) pro model A se zákazníkem X je ztrátový, ale „šli jsme do toho, protože máme od stejného zákazníka soubor dílů pro model B“. Doplňme pro úplnost, že auditor při identifikaci ztrátových výrobků na skladě či ve výrobním programu zvažuje dále možné znehodnocení majetku (tzv. impairment) nebo rezervu na nevýhodné smlouvy (ztrátové, tzv. onerous contracts).

Čistá realizovatelná hodnota v zakázkové výrobě

Naproti tomu v odvětví stavebnictví a v náročnější zakázkové výrobě, například u složitých investičních celků, může být cena výstupu (spíše méně často) stanovena v cizí měně – typicky, pokud je zahraniční zákazník. Zde je potřeba obezřetnost. U projektu, představme si například výstavbu složitější budovy nebo výrobu těžebního stroje, který může trvat několik let, může dojít k velké změně v kurzu Kč a cizí měny mezi okamžikem, kdy je uzavřena smlouva s investorem, a okamžikem, kdy po dokončení projektu dochází k vystavení faktury. Stavební nebo projektové společnosti se složitou

zakázkovou výrobou mají často databáze všech projektů a hodnotu smlouvy v Kč na počátku zadají do databáze s použitím kurzu aktuálního v té době. Auditóři často využívají podobné databáze pro účely auditu a ověřují vybraná data z databáze, aby se přesvědčili o spolehlivosti a úplnosti takové databáze. Na výjimky z obvyklého pravidla se snadněji zapomene, ale auditor nesmí zapomenout, že se kurz v čase mění a že by měl být v podobné databázi aktualizován. Může se stát, že při zhodnocení koruny v čase nebudou v okamžiku fakturace všechny náklady uhrazeny a k rozvahovému dni je potřeba snížit ocenění zásob nedokončené výroby formou opravné položky. Téma může být pikantnější, když je projekt víceletý, vyvíjí se podle původního plánu a zhodnocení koruny nastane až v posledním roce. V praxi se samozřejmě účetní jednotky snaží bránit tomuto riziku různými formami zajištění.

Zpětné cenové úpravy

Častým jevem v některých odvětvích výrobního sektoru, například v automobilovém průmyslu nebo v průmyslu vyrábějícím výrobky pro další průmyslové zpracování (z kovu, dřeva, klíčové chemické substance apod.),

je existence zpětných cenových úprav. Ceny takových komponent mohou být stanoveny složitě jednak samy o sobě (viz například od ceny ropy a plynu nebo barevných kovů), jednak mohou obsahovat element cizí měny. Jednání o ceně se mohou dlouho táhnout, typicky vlivem síly některé ze smluvních stran. Auditor při auditu podkladů pro účetní odhady (například dohadné položky pasivní na cenové úpravy) ověřuje způsob stanovení odhadu – tj. celý soubor všech minulých prodejů nebo nákupů (často obojí, protože cenová úprava protéká celým dodavatelsko-odběratelským řetězcem), kterého se cenová úprava týká. Dále prochází komunikaci, ve které je obsažena výše diskutované cenové úpravy za kus či jinak stanovenou měrnou jednotku, a dotazuje se příslušných osob z managementu. Společnost například může připravit excelový seznam počtu nakoupených nebo vyrobených kusů (či jiných měrných jednotek) v roce X, ke kterým se vztahuje úprava 0,5 eura na kus, a z něj vypočítat za použití aktuálního kurzu odhad celkového doplatku ceny v závěrce za rok X. Ale pokud se cenové jednání vleče i několik let (nezřídka), je potřeba pamatovat na vývoj kurzu. V takové situaci účetní jednotka na přecenění snadno zapomene – vždyť původní excelová sestava je pro ni stále ten nejlepší odhad,

Hugo a Sally se baví o ostatních službách

3. Ověřování dotací

Ahoj Sally. Volal mi klient, potřebuje ověřit dotace. Co to bude za zakázku – ISAE 3000 nebo ISRS 4400?

To obvykle určí poskytovatel v podmínkách dotace.

Ty mám. Je tam i vzor zprávy. Mluví o ověření a požadují výrok auditora. Tak to bude asi ISAE.

Správně. Ten text zprávy pozorně přečti. Někdy neobsahuje nějaké náležitosti požadované standardem ISAE. A naopak občas požaduje ověření aspektů mimo naši kompetenci, třeba potvrzení legálnosti transakcí nebo efektivity vynaložených výdajů. Ale vyjádření týkající se správnosti, platnosti a úplnosti vykazovaných výdajů a jejich souladu s podmínkami dotace jsou v pořádku.

Chápu. Hlavně že už máme hotový audit účetní závěrky klienta. Takže ty náklady kryté dotací máme víceméně zauditované.

To pozor. Rozsah naší práce z auditu zdaleka nebude postačovat pro ověření té dotace. Musíme stanovit specifickou materialitu odvozenou z objemu ověřovaných výdajů. To bude menší materialita než ta ze statutárního auditu. Tím pádem rozsah potřebné práce na výdajích pro dotaci, zejména velikost vzorku, bude mnohem vyšší. A taky jsme při statutárním auditu u těch výdajů nezkoumali, zdali splňují podmínky dotace. Pro ověření té dotace budeme muset udělat testování těch výdajů z větší části znovu a mnohem rozsáhleji.

ten je zaúčtován interním dokladem – jednou částkou v Kč a jednání se nikam neposunula... Dopad může být značně materiální.

Zlaté cihličky jako zaměstnanecké požitky

Zaměstnanecké benefity typu penzijní plány, platby či jiné požitky při životních a pracovních jubileích nebo při odchodu do důchodu jsou opět tématem samy o sobě: jak je stanovit s ohledem na některé proměnné typu tempo růstu mezd či vývoj úrokových sazeb, jak pracovat se zásluhovostí, jak závazné je plnění benefitů (jak snadno je lze úplně zrušit), kolik zaměstnanců zůstane do budoucna při aktuální fluktuaci, kolik zaměstnanců se dožije rozhodného dne – vliv demografie apod. A nejde zdaleka jen o problematiku v rámci IFRS (IAS 19), ale často o shodné téma v českém účetnictví i v reportingu podle IFRS. Auditor proto často angažuje při ověřování rezerv na zaměstnanecké požitky specialistu – pojistného matematika, aktuára. Při angažování jakéhokoliv specialisty musí auditor práci specialisty (experta) přiměřeně rozumět, kriticky ji posoudit a vyhodnotit.

V našem případě nesmí auditor zapomenout na to, že když účetní jednotka slibuje rozdat při pracovních jubileích zlaté cihličky, jejichž množství je stanoveno expertem například v gramech zlata (i s přepočtem na ryzost), je zde ke stanovení rezervy v Kč potřeba

dále pracovat s cenou zlata – typicky kótovanou v USD nebo v jiné cizí měně, a tedy i kurzem koruny. Výše rezervy se tak může mezi závěrkami měnit, i kdyby samotné množství zlata v gramech bylo neměnné, protože se mění jednak cena zlata v cizí měně a protože se mění i kurz koruny vůči této cizí měně.

Shrnutí

Na uvedených příkladech jsme si ukázali, že auditor musí dobře rozumět procesu tvorby účetních odhadů, a to v kontextu odvětví klienta, sledované transakce i parametrů této transakce. Jedním z nich přitom může být kurz koruny vůči cizí měně, a ten se v čase může vyvíjet.

Miroslav Zigáček

Miroslav Zigáček je ředitelem v oddělení Audit & Assurance ve společnosti Deloitte, kde pracuje od roku 2004. Je absolventem Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze, členem profesních institucí ACCA, ICAEW a statutárním auditorem registrovaným KA ČR. Podílí se na poskytování auditorských služeb klientům z oblasti výroby včetně stavebnictví, obchodu a zemědělství a dále poradenských služeb včetně metodického poradenství.

Hugo a Sally se baví o ostatních službách

Aha. A co ty podmínky dotace? Popisuje se to v kapitole 6. Je tam řada ustanovení, například druhy uznatelných výdajů, limity pro mzdové výdaje, časové podmínky a tak. Předpokládám, že to vše budeme muset na vybraných vzorcích ověřovat.

Přesně tak. Nejpraktičtější je přepsat si všechny ty podmínky do formuláře a u každého ověřovaného výdaje zaznamenat pro každou podmínku, na co jsme to ověřili. Ze spisu musí být zřejmé, že jsme žádnou podmínku nevynechali. Zároveň ve zprávě musíme výslovně napsat, že jsme ověřovali pouze podmínky dle té kapitoly 6. Je to bezpečnější než odvolávat se obecně na celý dokument od poskytovatele dotace. V něm mohou být další procedurální povinnosti pro příjemce dotace, které nesouvisí s ověřovanými náklady, a proto se k nim nemůžeme vyjadřovat.

Tak mám pocit, že ta zpráva bude možná delší než zpráva ze statutárního auditu.

Ano, často to tak bývá. Zprávy dle ISAE 3000 jsou velmi proměnlivé podle předmětu a kritérií ověřování. Tak si to hlavně dopředu dobře zmapuj. Jaké druhy nákladů vlastně budeme ověřovat, jaké jsou ty podmínky a na co je lze ověřit, kolik položek budeme testovat apod. Ať si uděláš realistický časový odhad a můžeme s klientem dohodnout adekvátní cenu za naši práci.

Specifika auditu účetních odhadů u plynárenských společností – nevyfakturované dodávky plynu

Petra Bočáková

Jednou z problematik, se kterou se auditor při auditu plynárenských (a potažmo všech energetických) společností potýká, je audit nevyfakturovaných dodávek plynu malým odběratelům (dále „NFP“). Zatímco spotřeba velkoodběratelů a středních odběratelů je měřena a fakturována průběžně a v účetní závěrce se tak objeví pouze odhad nevyfakturovaných do-

dávek za poslední měsíc účetního období, spotřeba malých odběratelů (malé podniky a domácnosti) je měřena a fakturována zpravidla jednou ročně (nejméně však jednou za 14 kalendářních měsíců po sobě následujících a při ukončení smlouvy v souladu s § 4 odst. 6 vyhlášky 118/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Z důvodů optimalizace pracovních sil probíhají odečty cyklicky, tzn. že každý měsíc je odečtena přibližně 1/12 zákazníkům. V každém okamžiku tedy existuje významný objem dodaného plynu, který ještě nebyl vyfakturován, ale který je nutné vykázat jako výnosy formou odhadu.

K odhadu nevyfakturovaného plynu používají plynárenské společnosti různé matematicko-statistické modely založené na tzv. bilanční rovnici:

$NFP = NP - VO/SO - MO/DOM - BR - TS$, kde:

- NFP je nevyfakturované množství plynu v MWh,
- VO/SO jsou vyfakturované dodávky velkoodběratelům a středním odběratelům (tedy měsíční fakturace),
- MO/DOM jsou vyfakturované dodávky maloodběratelům a domácnostem včetně ukončených odběrů a opravných faktur (tedy „roční“ fakturace),
- BR představují výši ztrát v síti distributora a jsou stanoveny jako % z nakoupeného množství plynu,
- TS jsou vyfakturované úniky plynu a technologická spotřeba plynu.

Komplikací při odhadu hodnoty NFP je existence dvou neznámých, a to výše ztrát v síti distributora a ocenění odhadované hodnoty nevyfakturovaného plynu v MWh. V případě ztrát v síti distributora je běžnou praxí odhadovat tyto ztráty na základě průměru skutečných ztrát za předchozí období nebo použít procento povolených ztrát stanovené Energetickým regulačním úřadem. Pro co nejpřesnější ocenění nevyfakturovaného plynu je důležité alokovat celkovou hodnotu spotřeby na jednotlivá odběrná místa (jeden zákazník může mít více odběrných míst spadajících do různých cenových pásem), a poté je ocenit dle ceníkových cen platných pro dané odběrné pásmo.

Vzhledem k tomu, že hodnota NFP představuje ve většině společností významnou položku nejen z pohledu vedení společnosti, ale i z pohledu auditora a navíc se jedná o subjektivní položku výnosů (odhad zahrnující určitou míru zjednodušení, je třeba přistupovat k auditu odhadu NFP velmi pečlivě.

Z podstaty odhadu NFP vyplývá, že je nutné zvolit přístup založený primárně na testování kontrolního prostředí a analytických procedurách, spíše než na detailním testování této položky. Vlastní audit pak lze rozložit do několika kroků:

1. Zásadní je získání dobrého porozumění způsobu stanovení odhadu výnosů z titulu NFP, včetně informací a předpokladů, na kterých je tento odhad založen, a relevantních vnitřních kontrol (včetně testování jejich provozní účinnosti). Relevantní vnitřní kontroly budou zahrnovat např. kontroly týkající se měření, oceňování jednotlivých odběrných míst apod. Auditor by měl dále posoudit, zda je daná metoda vhodná pro stanovení odhadu nevyfakturovaných dodávek plynu, zda je používána konzistentně, zda vedení vyhodnotilo míru nejistoty odhadu a zda metodu pravidelně vyhodnocuje a „zpřesňuje“.
2. Pokud daná společnost využívá ke kalkulaci odhadu výnosů z titulu nevyfakturovaného plynu systémové nástroje, různé matematicko-statistické modely, moduly zákaznických informačních systémů a podobně, auditor by měl dále zvážit využití specialistů pro audit informačních systémů.
2. Nezbytným krokem potřebným pro vyhodnocení míry rizika významné nesprávnosti související s odhadem NFP je posouzení, jak přesně je vedení společnosti schopno tento odhad stanovit a zda na základě získaných informací o skutečné fakturaci metodu stanovení NFP pravidelně vyhodnocuje a o zjištěných korekcích (tj. rozdílech mezi vytvořenými dohadnými položkami aktivními z titulu NFP a skutečnou fakturací) pravidelně účtuje. Vzhledem k tomu, že skutečná fakturace všech zákazníků probíhá do 14 měsíců od posledního odečtu, je auditor v daném roce „t“ schopen posoudit přesnost odhadu NFP v roce „t – 2“. Provádí-li tedy auditor audit účetní závěrky za kalendářní rok 2018, je schopen posoudit přesnost odhadu NFP za rok 2016, neboť k 31. 12. 2018 je již známa skutečná fakturace všech odběrných míst, které byly součástí odhadu NFP k 31. 12. 2016.
3. Konečným krokem je věcný test správnosti odhadu NFP, kdy auditor provede vlastní analytické

procedury pro ověření správnosti odhadu NFP (např. přepočet bilanční rovnice).

V této fázi je klíčové, aby auditor, s použitím vhodných metod, ověřil spolehlivost jednotlivých vstupů do kalkulace NFP (např. odsouhlasí nakoupené množství plynu na dodavatelské faktury, odsouhlasí vyfakturované dodávky plynu na vystavené faktury apod.).

Audit účetních odhadů rozhodně nepatří mezi rutinní činnosti, představuje komplexní a obtížnou oblast vyžadující velkou míru zkušeností auditora.

Petra Bočáková

Ing. Petra Bočáková, FCCA je ředitelkou v oddělení auditu ve společnosti PricewaterhouseCoopers Audit, s.r.o. Během své auditorské praxe získala rozsáhlé zkušenosti s vedením komplexních zakázek z různých odvětví, v současné době se věnuje zejména oblasti veřejného sektoru. V letech 2010–2012 pracovala v londýnské kanceláři, kde vedla auditorské týmy na mezinárodních projektech pro globální energetické a těžbařské korporace. Podílela se rovněž na ověřování nefinančních informací a na daňových a poradenských zakázkách. Je členkou Výboru pro veřejný sektor Komory auditorů České republiky a kvalifikovanou členkou britské Asociace certifikovaných účetních (ACCA).

Odhady v bankovníctví a pojišťovnictví

Odhady v bankovníctví

Oblast odhadů v bankovníctví má oproti jiným, především nefinančním, odvětvím specifickou úlohu, která je dána předmětem činnosti bank. Banky ve své tradiční roli vydělávají na úrokovém spreadu, tj. rozdílu mezi náklady na zdroje svého financování (jimiž jsou např. vklady, vydané dluhopisy) a výnosy z aktiv, které z těchto zdrojů tvoří či pořizují (např. poskytnuté úvěry nebo investice do finančních instrumentů). Klíčem k úspěchu je pak správný odhad peněžních toků či zhodnocení, které bance z aktiv budou plynout, a kvalitní řízení rizika, že tyto odhady správné nebudou. Do účetnictví se tyto odhady promítají především ve formě tvorby opravných položek k finančním aktivům, resp. rezerv na podrozvahové expozice představující odhad kreditního rizika s nimi souvisejícího, a také prostřednictvím stanovení reálné hodnoty aktiv, která banka nedrží za účelem získání smluvních peněžních toků, ale (alespoň částečně) k obchodování.

Stanovení opravných položek k úvěrovému portfoliu

Postup pro stanovení opravných položek se liší v závislosti na typu úvěrů a nejčastěji rozlišujeme dvě skupiny: úvěry retailové a úvěry korporátní. Retailové úvěry představují zpravidla skupinu velkého množství menších úvěrů poskytnutých fyzickým osobám nebo velmi malým společnostem. Banka zde není schopná posoudit kreditní kvalitu každé expozice samostatně, ale posuzuje úvěry skupinově po homogenních portfoliích seskupených podle společných charakteristik. Banka zde pracuje se statistickými daty o historické platební morálce, ale také posuzuje vliv současného i očekávaného ekonomického prostředí (např. míra nezaměstnanosti v daném odvětví nebo regionu)

a na základě toho modeluje očekávané peněžní toky, resp. schodky těchto peněžních toků a tím i výši opravné položky k těmto úvěrům. Oproti tomu korporátní úvěry představují jednotlivě významné expozice, které banka často posuzuje individuálně, pomocí finanční analýzy, pravidelné komunikace s klientem a znalosti dalších specifických, například právních rizik, kterým daná společnost čelí. Očekávané peněžní toky a související opravná položka jsou pak stanoveny na úrovni jednotlivé expozice pomocí odhadu scénářů možného vývoje splácení, které zohledňují informace získané z individuálního posouzení. Ovšem ani popsané portfoliové přístupy nejsou u tohoto typu úvěrů vzácností, pokud je banka schopna identifikovat dostatečně velké homogenní skupiny takových úvěrů.

Jak skupinové, tak individuální posouzení opravných položek má z hlediska odhadů své výhody i nevýhody. Čistě statistické modelování je více objektivní, závislé na kvalitě dat a robustnosti použitých modelů,

Očekávané ztráty kalkulujeme prostřednictvím stochastického modelu v počítači, ale náš pan účetní to raději ještě přepočítává ručně.

Kresba: Ivan Svoboda

v některých situacích však může být příliš rigidní a vyžadovat jednorázové úpravy závislé na úsudku banky tak, aby výsledná opravná položka věrně zachycovala skutečnost. Naopak individuálně tvořené opravné položky jsou na úsudku banky založeny v daleko větší míře a pro podporu přesnosti těchto odhadů je vhodné, i když ne vždy možné, hledat objektivní data reálně pozorovaná v podobných situacích. Oba dva přístupy jsou také závislé na kvalitě odhadu hodnot zajištění (kolaterálů).

Audit odhadu výše opravné položky k úvěrovému portfoliu vyžaduje významné zapojení zkušených členů týmu i specialistů na kreditní rizika, oceňování movitých i nemovitých věcí a v některých případech i právníků nebo makroekonomů. V první řadě je třeba pochopit proces stanovení odhadu, a to z hlediska útvarů banky, které se na něm podílejí, použitých systémů, aplikací, dat (především jejich kvality) a rozsahu, v jakém je použito matematické modelování a v jakém úsudek banky. Vzhledem k rizikovosti této oblasti je třeba rovněž identifikovat kontroly, které banka nad tvorbou opravných položek zavedla, a zvážit jejich otestování. Při ověřování modelů by auditor měl zapojit specialistu na kreditní riziko, který je schopen posoudit adekvátnost modelu, včetně případných jednorázových zásahů bankou, vzhledem k tržní praxi

a požadovaným regulačním standardům a také nezávisle stanovit vlastní odhad výše opravných položek a porovnat jej s výsledkem banky. U individuálně významných položek by pak auditor měl na vzorku provést nezávislé posouzení výše opravných položek za použití finanční analýzy a dalších dostupných dat o dlužníkovi a o jeho odvětví. Součástí by mělo být i posouzení hodnoty použitého zajištění, ke kterému je zpravidla třeba využít specialisty na oceňování daného typu aktiva. Komplikovanou oblastí může být i zahrnutí odhadu budoucího vývoje relevantních proměnných, se kterými jsou úvěrové ztráty korelované (např. výše zmíněná nezaměstnanost nebo HDP) a tudíž by auditor měl zvážit i zapojení specialistů na tuto oblast.

Nezbytnou součástí auditu opravných položek a rezerv na kreditní rizika by mělo být také prozkoumání zpětného ověření kvality odhadů banky (tzv. *back-testing*) opravných položek.

Stanovení reálné hodnoty finančních aktiv

V českém prostředí banky nejčastěji investují do finančních nástrojů, jako jsou dluhopisy, podílové listy či běžně používané deriváty (forwardy, swapy, opce), v některých portfoliích se však mohou vyskytovat i akcie nebo komplexnější strukturované instrumenty. Stanovení reálné hodnoty těchto nástrojů se liší podle dostupnosti a kva-

Hugo a Sally se baví o ostatních službách

4. Podnik v obtížích

Ahoj Sally, právě mi volal klient, že by od nás potřeboval papír potvrzující, že nejsou podnikem v obtížích. To by mělo být jednoduché, společnost známe již několik let a vypadá to, že žádné problémy se solvencí nemají.

Hugo, zadrž. Vůbec to není tak jednoduché, jak to vypadá. My jako auditor přece žádné jen tak nějaké papíry nevydáváme. Veškeré naše zprávy musí vycházet z auditorských standardů či standardů pro jiné neauditní zakázky.

Aha, to jsem netušil, myslel jsem si, že v tomto případě to bude mnohem snazší. Podle jakého standardu bys tedy postupovala?

V tomto případě bych tu zakázku navrhovala provést dle ISRE 4400 – Dohodnuté postupy v souvislosti s finančními informacemi.

Já myslel, že ten podnik v obtížích je někde v legislativě definován. Co si tedy budeme s klientem dohadovat?

Právě ty procedury, které by měly smysluplně korespondovat s definicí podniku v obtížích. Tyto procedury by měly být velice specificky definovány, aby nebylo pochyb, co bylo provedeno.

lity tržně pozorovaných dat k danému nástroji. Pokud jsou tržní data dostupná a zároveň je na trhu s daným nástrojem obchodovaný dostatečný objem (tzn. likvidita), banka zpravidla přebírá tuto tržní cenu bez dalších úprav, za podmínek stanovených použitým rámcem účetního výkaznictví. U nástrojů, jejichž cena takto přímo pozorovatelná není, se banka pokusí použít nepřímá tržní data, z nichž pak bude možné reálnou hodnotu pomocí dosazení těchto dat do standardizovaných modelů vypočítat. Pokud ani tato data nejsou dostupná, je třeba provést ocenění na základě tržně nepozorovaných dat, zpravidla s využitím specialisty na oceňování daného typu nástroje. Kromě tržních dat je třeba u nástrojů oceňovaných reálnou hodnotou do úplného vlastního výsledku (FVOCI) posoudit také případné snížení hodnoty v důsledku očekávaného úvěrového selhání protistrany. Toto posouzení se provede způsobem, který je popsán v předchozí části věnované stanovení opravných položek k úvěrovému portfoliu.

Pro potřeby auditu je třeba porozumět procesu a metodologii ocenění finančních nástrojů, které banka používá, s důrazem na proces posouzení kvality tržně pozorovaných dat a na kontroly v tomto procesu zavedené. V dalším kroku by pak auditor měl na vzorku finančních nástrojů provést nezávislé stanovení reálné hodnoty. Odhad reálné hodnoty finančního nástroje je tím složitější (a z hlediska auditu rizikovější), čím méně tržně pozorovaných dat je použito. To by mělo být zohledněno ve velikosti vzorku, který auditor vybírá, a také případném zapojení vlastních specialistů na oceňování.

Kromě toho banka provádí odhady i v jiných oblastech, například stanovení rezerv na soudní spory,

odhad zpětné získatelnosti odložené daňové pohledávky či test znehodnocení nehmotných aktiv nebo goodwillu. Oblasti stanovení opravných položek k úvěrovému portfoliu a stanovení reálné hodnoty finančních aktiv však bývají téměř vždy považovány za klíčové záležitosti auditu ve zprávě auditora k výročním zprávám bank vzhledem ke své komplexitě a významnosti dopadu do finančních výkazů a proto jim byla v tomto článku věnována samostatná pozornost.

Odhady v pojišťovnictví

Podobně jako u bank je oblast odhadů v pojišťovnictví velmi specifická, a to jak svým dopadem na finanční výsledky pojišťoven, tak na účetní výkaznictví. Hlavní činností pojišťoven je poskytování pojistné ochrany klientům kryjící definované riziko za podmínek stanovených v pojistné smlouvě. Za tuto službu inkasuje pojišťovna pojistné a na oplátku poskytuje pojistné plnění v případě, že nastane pojistná událost krytá pojistnou smlouvou. Ve své činnosti pojišťovna využívá odhadů při stanovení výše pojistného, které bude účtovat klientovi tak, aby zohledňovalo očekávané výdaje pojišťovny se smlouvou spojené, včetně očekávaného pojistného plnění, které bude potřeba ke krytí nastalých pojistných událostí, a v této výši tvoří technické rezervy v účetní závěrce. Pro stanovení výše pojistného i technických rezerv je zapotřebí znalost komplexního pojistně-matematického modelování a také znalost daného typu pojišťovaného rizika, včetně právních a ekonomických souvislostí. Tato činnost je proto prováděna specialisty na tuto oblast – pojistnými matematiky. Rovněž je potřeba z hlediska použitých postupů oddělit

Hugo a Sally se baví o ostatních službách

Aha. Tak například jedna z podmínek je, že v důsledku kumulace ztrát došlo ke ztrátě více než poloviny upsaného základního kapitálu. Tak to by procedura mohla být představována výpočtem podle údajů z poslední auditované závěrky. Podobně u podmínky týkající se dluhu a úrokového krytí.

Přesně tak. Ale mohou tam být i jiné podmínky, nenavázané na účetní závěrku.

To je pravda. Třeba, zda vůči podniku bylo zahájeno kolektivní úpadkové řízení. To bych mohl odsouhlasit na údaj z obchodního rejstříku.

Souhlasím. Přesně takhle bych navrhovala s klientem dohodnout ty procedury. V naší zprávě potom pouze popíšeme procedury a to, co jsme zjistili. Nevydáme žádný výrok, ale pouze zprávu o věcných zjištěních.

odvětví životního a neživotního pojištění. Dále proto podrobněji rozebereme odhady relevantní pro finanční výkazy pojišťoven pro každou z těchto oblastí zvlášť.

Stanovení technických rezerv v neživotním pojištění

Oblast neživotního pojištění kryje nejčastěji rizika spojená s provozem motorových vozidel, pojištění majetku či odpovědnosti. Pro účetní závěrky pojišťoven je klíčové správně odhadnout výši očekávaného pojistného plnění u pojistných událostí, které již nastaly. V této souvislosti tvoří pojišťovny rezervy na události již nahlášené, ale doposud nevypořádané (RBNS – reported but not settled) a na události nastalé, ale doposud nenahlášené (IBNR – incurred but not reported). V případě RBNS má pojišťovna od klienta více či méně úplné informace o pojistné události, na základě kterých přímo odhaduje výši plnění a tím i rezervy. Pro výpočet IBNR se jedná o pojistně-matematické modelování, kde pojistní matematici na základě statistických dat a dalších relevantních informací týkajících se daného pojistného rizika odhadují výši rezervy.

Kromě toho pojišťovna posuzuje postačitelnost rezervy na již zaplacené, ale do výnosů doposud nerozeznané pojistné (UPR – unearned premium reserve). V rámci této operace pojistný matematik zjišťuje, zda výše rezervy (a tudíž i stanovené pojistné) dostatečně kryje rizika souvisejících pojistných smluv. V případě zjištění nepostačitelnosti tvoří pojišťovna specifickou rezervu (URR – unexpired risk reserve).

Z hlediska auditu je třeba v první fázi porozumět procesu tvorby výše uvedených rezerv a vzhledem k rizikovitosti této oblasti je také zpravidla nutné identifikovat kontroly. Jejich testování je pak závislé na volbě auditní strategie. Zcela nezbytné je přímé zapojení pojistných matematiků do auditního týmu, jelikož pro ověření výše technických rezerv (především IBNR a URR) je zapotřebí podrobná znalost nejen účetních předpisů, ale i aktuárských standardů a směrnic. Pojistní matematici pak posoudí adekvátnost použitých modelů vzhledem k příslušným předpisům i tržní praxi a provedou nezávislé stanovení vlastního odhadu vybraných rezerv. Zvýšenou pozornost je pak třeba věnovat manuálním zásahům do modelu a odchylkám od běžně zavedených postupů. Samotný auditní tým pak zpravidla z větší části pokrývá testování méně komplexních rezerv (UPR, RBNS), kde testování spočívá především v ověření vstupních dat, matematickém přepočtu rezerv a v případě RBNS i posouzení

dostupné dokumentace pro vzorek případů a nezávislé stanovení vlastního odhadu. Kromě toho by měl auditor posoudit také výsledky tzv. run-off analýzy, která ukazuje nadhodnocení či podhodnocení výše technických rezerv tvořených v minulých obdobích.

Stanovení technických rezerv v životním pojištění

V rámci produktů životního pojištění jsou nejběžnější smlouvy spočívající ve výplatě předem v pojistné smlouvě definované částky při smrti nebo dožití určitého věku. Oproti produktům neživotního pojištění zde výplata pojistného nastane vždy a její výše je stanovená především na základě smluvně sjednaných jednorázových či pravidelných splátek pojistného navýšených o zhodnocení ve formě sjednané technické úrokové míry, případně dále zvýšené o podíl na zisku ze zhodnocení investic, která pojišťovna provádí z prostředků přijatého pojistného. V souvislosti se životním pojištěním tvoří pojišťovna kromě již popsaných rezerv (UPR, IBNR, RBNS) také matematickou rezervu, která odhaduje budoucí výši plnění u dosud nenastalých, ale z popsané charakteristiky tohoto produktu jistých pojistných plnění v případě dožití či smrti.

Dále pojišťovna provádí tzv. test postačitelnosti technických rezerv (LAT – liability adequacy test), v rámci kterého zjišťuje, zda vytvořené rezervy životního pojištění v celku pokrývají očekávané plnění ze závazků vyplývajících z pojistných smluv. V případě zjištění nedostatečnosti vytváří pojišťovna příslušnou rezervu.

Přístup k auditu se u rezerv životního pojištění příliš neliší od neživotního pojištění, ještě více je však třeba dbát na řádné zapojení pojistných matematiků do auditního týmu. S ohledem na komplexnost produktů životního pojištění a dlouhodobý charakter smluv jsou odhady rezerv velmi citlivé na použité parametry a předpoklady, které je třeba pojistným matematikem ověřit.

Kromě odhadů technických rezerv je pro pojišťovnu klíčové stanovení reálné hodnoty finančních aktiv, které zpravidla tvoří významnou část aktiv pojišťovny. Problematika odhadů v této oblasti byla již popsána v první části článku týkající se bankovníctví. Tyto dvě oblasti pak typicky bývají uvedené jako klíčové záležitosti auditu ve zprávě auditora k výročním zprávám pojišťoven.

Lenka Bízová

Mgr. Lenka Bízová je senior manažerkou ve společnosti EY a zaměřuje se na audit v oblasti finančních institucí, především bank, pojišťoven a investičních společností podle IFRS i českých účetních standardů. Vystudovala ekonomii se zaměřením na finance a bankovníctví na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze a získala další certifikaci při ACCA (Association of Certified Chartered Accountants). Je také statutární auditorkou.

SOFTWAREVÉ ŘEŠENÍ PRO KANCELÁŘE AUDITORŮ A DAŇOVÝCH PORADCŮ

Evidujete a vyhodnocujete Vaše výkony?
Zajímá Vás, jak lze ukládat a třídit dokumenty?
Řešíte, jak mít rychle přehled o komunikaci s klientem?

BMDCONSULT

- evidence výkonů a jejich fakturace → jednoduše a efektivně
- CRM → rychlý přehled o Vašich zákaznících
- organizace kanceláře → denní agenda přehledně pod kontrolou
- evidence dokumentů → skenujte přímo do archívů
- závěrka a výroční zpráva → výkazy na míru

- synchronizace s MS Outlook
- automatická/manuální archivace e-mailů z MS Outlook do BMD
- projektové řešení
- workflow pro firemní procesy
- hromadná korespondence
- ... a mnoho dalších praktických funkcí!

Rádi Vám řešení BMD nezávazně
představíme a zodpovíme Vaše dotazy!

BMD SYSTEMHAUS GmbH | Kit s.r.o.

Boháč Jiří

Tel.: +420 731 654 361

bohac@kit.cz

ČESKÝ INSTITUT INTERNÍCH AUDITORŮ VÁS ZVE NA
NÁRODNÍ KONFERENCI

23.—24. 10. 2018

**NÁVRAT
KE KOŘENŮM**

**PARKHOTEL
PLZEŇ**

REGISTRUJTE SE

VYSTUPUJÍCÍ

HERVÉ GLOAGUEN, ALLIANZ GROUP × **TOMÁŠ PIVOŇKA**, ČEZ
MARTIN BUBENÍK, ČEZ × **PETR BUBENÍK**, ZEBRA TECHNOLOGIES
IVANA GÖTTINGEROVÁ, MAGISTRÁT MĚSTA BRNA
MIROSLAVA BULUBAŠ MILECOVÁ, UNICREDIT BANK
LENKA MUŠKOVÁ, BOHEMIA ENERGY × **MICHAL NULÍČEK**, ROWAN LEGAL
ILONA DUBOVÁ, PLZEŇSKÝ PRAZDROJ

TÉMATATA

DOBRÁ PRAXE INTERNÍHO AUDITU **GDPR** DATOVÁ ANALÝZA **AUDITNÍ SW**

ZÁŽITKY

SIMONA BABČÁKOVÁ FOTOKOUTEK **PILSNER JAZZ BAND**

Účtování nájemného v českém bankovníctví po roce 2018

V lednu 2018 nabyly účinnosti nový § 4a vyhlášky č. 501/2002 Sb., který bankám a vybraným finančním institucím ukládá pro vykazování, oceňování a zveřejňování finančních nástrojů postupovat podle mezinárodních účetních standardů v souladu s nařízením EU č. 1606/2002. Odkazem na tento přímo platný předpis EU tak banky, ale též družstevní záložny přešly na nový standard pro reporting finančních nástrojů IFRS 9. Mimoto však tímto ustanovením došlo k zahrnutí mnoha dalších mezinárodních standardů, které se týkají finančních nástrojů. Takovým standardem je mimo jiné IAS 17 Leasingy, který v případě finančního leasingu (jenž má výrazně širší definici, zahrnující též případy, kdy vlastnický titul na konci smlouvy nepřechází na nájemce či pachtýře¹) vyžaduje od pronajímatele či propachtovatele aktivování pohledávky ve výši čisté finanční investice do leasingu a vynětí pronajatého hmotného majetku² ze své rozvahy. Tato pohledávka tak odráží veškeré smluvní peněžní toky, které jsou v leasingové smlouvě obsaženy. Z pohledu nájemce dochází k aktivování hmotného majetku, který je předmětem leasingové smlouvy a zachycení závazku ve výši čisté současné hodnoty neuhrazených smluvních peněžních toků.

Od 1. ledna 2019 nabývá účinnosti nový mezinárodní standard IFRS 16 Leasingy, který nahrazuje IAS 17 a představuje zásadní změnu v účtování leasingových smluv, neboť vyžaduje aktivaci všech významných dlouhodobých leasingů nájemcem či pachtýřem. Leasing je v tomto standardu definován značně širokým způsobem takto:

Smlouva má charakter leasingu nebo jej obsahuje tehdy, pokud převádí právo kontrolovat užítí identifikovaného aktiva po určitou dobu trvání výměnou za protihodnotu.

Pronajímatel či propachtovatel nadále rozlišuje každou leasingovou smlouvu mezi finančním a operativním leasingem, kdy finanční leasing je definován takto:

Leasing je klasifikován jako finanční leasing, jestliže se převádí v podstatně všechna rizika a užítiky vyplývající z vlastnictví podkladového aktiva. Leasing je klasifikován jako operativní leasing, jestliže se nepřevádí v podstatě všechna rizika a užítiky vyplývající z vlastnictví podkladového aktiva.

Zde opět zdůrazňuji, že u finančního leasingu ve smyslu IFRS na rozdíl od české právní úpravy nemusí dojít k přechodu vlastnictví. V případě finančního leasingu dochází shodně s původní úpravou IAS 17 k aktivování pohledávky ve výši čisté finanční investice do leasingu

a vynětí pronajatého hmotného majetku z rozvahy. V případě operativního leasingu zůstává hmotný majetek v rozvaze pronajímatele či propachtovatele, který vykazuje leasingové platby z operativních leasingů jako výnos rovnoměrně nebo za použití jiné systematické báze.

Nájemce či pachtýř rozlišení mezi finančním a operativním leasingem neprovádí a veškeré nájemní a pachtovní smlouvy s výjimkou smluv krátkodobých nebo nevýznamných aktivuje způsobem obdobným pořízení např. softwarových licencí. Ke dni zahájení vykáže aktivum z práva k užívání věci a závazek z leasingu, a to takto:

Ke dni zahájení ocení nájemce aktivum z práva k užívání v pořizovacích nákladech.

Ke dni zahájení ocení nájemce závazek z leasingu současnou hodnotou leasingových plateb, které nejsou k tomuto datu uhrazeny. Leasingové platby musí být diskontovány s použitím implicitní úrokové míry leasingu, pokud lze tuto míru snadno určit. Pokud tuto míru nelze snadno určit, použije nájemce přírůstkovou výpůjční úrokovou míru nájemce.

Důsledky pro české bankovní účetnictví

Pokud si shrneme uvedené požadavky, zjistíme, že nájemcům či pachtýřům při postupu podle IFRS 16 vzniká právo k užívání předmětu leasingu, tedy nehmotné aktivum a s ním související finanční závazek z leasingové smlouvy ve výši současné hodnoty leasingových plateb.

Pronajímatelům či propachtovatelům v případě operativního leasingu zůstává hmotný majetek stejně jako v současnosti a účtují časově rozlišené výnosy z nájemného, v případě finančního pronájmu je hmotný majetek nahrazen pohledávkou ve výši čisté hodnoty leasingu.

V úvodu článku citovaný odkaz platné vyhlášky č. 501/2002 Sb. podřizuje požadavkům IFRS vykazování, oceňování a zveřejňování finančních nástrojů, nikoliv však vykazování, oceňování a zveřejňování hmotných či nehmotných aktiv, ať už nájemci či pachtýři, tak pronajímateli či propachtovatel.

Aplikací elementárních účetních zásad, právně zakotvených v úvodních odstavcích § 7 zákona o účetnictví, dojdeme k jednoznačnému závěru, že nelze účtovat tu část operace z leasingových smluv, při níž se uznávají finanční nástroje, v souladu s IFRS a druhou část, při níž se uznávají hmotná aktiva či nehmotná aktiva z užíváního práva, v souladu se stávajícími českými předpisy, neboť zde platí, že není kouře bez ohně. Nastoupit tedy bude muset interpretace a rozhodnutí, co je kouř a co je oheň.

¹ Český obchodní zákoník explicitní úpravu leasingové smlouvy neobsahuje, půjde tedy z pohledu občanského práva o smlouvy nájemní nebo pachtovní v závislosti na tom, komu náleží plody z přenechané věci.

² V článku s drobným zjednodušením předpokládám, že předmětem smlouvy je věc hmotná, neboť filmy, videozáznamy, hry, rukopisy, patenty a autorská práva jsou z působnosti IFRS 16 výslovně vyloučena a v případě leasingu ostatních nehmotných aktiv má nájemce možnost vyloučit aplikaci IFRS 16, pokud se tak rozhodne učinit.

Nechme stranou účtování pronajímatele či propachtovatele v případě operativního leasingu, kdy je účetní postup podle IFRS a českých účetních předpisů shodný a neliší se od stávající praxe.

V případě nájemců a pachtýřů lze argumentovat dvěma způsoby:

- 1) Vzhledem k tomu, že uzavřením leasingové smlouvy mi nevzniká finanční aktivum, ale právo užití najaté věci, které v souladu s českými účetními předpisy nemohu aktivovat, nemohu uznat ani finanční závazek související s aktivací.
- 2) Vzhledem k tomu, že uzavřením leasingové smlouvy mi vzniká finanční závazek ve výši současné hodnoty leasingových plateb, který v souladu s IFRS 16 musím uznat, musím uznat též aktivaci souvisejícího práva užití najaté věci.

V případě pronajímatelů a propachtovatelů u finančního leasingu lze rovněž argumentovat dvěma způsoby:

- 1) Vzhledem k tomu, že uzavřením leasingové smlouvy mi vzniká finanční aktivum ve výši čisté finanční investice do leasingu, které v souladu s IFRS 16 musím aktivovat, musím vyjmout předmět leasingu ze svých hmotných aktiv, byť mi to jinak české účetní předpisy neumožňují.
- 2) Vzhledem k tomu, že uzavřením leasingové smlouvy mi nevzniká v souladu s českými účetními předpisy povinnost nebo možnost vyjmout hmotné aktivum z rozvahy, nemohu ani uznat aktivaci finančního aktiva ve výši čisté finanční investice do leasingu.

Nabízí se argument, že pro většinu českých bank tato otázka není relevantní, neboť používají buď jako emitenti veřejně obchodovaných cenných papírů

povinně nebo jako členové skupiny dobrovolně IFRS. Nicméně i v jejich případě lze namítnout, že odpověď na uvedené otázky pro ně bude relevantní, neboť bude souviset s vyčíslením daně z příjmů, která vždy sleduje české účetní předpisy, a tedy v případě bank zmíněnou vyhláškou 501. Centrální banka jako bankovní regulátor rovněž vyžaduje výkazy v souladu s IFRS, a tedy odstranění uvedených otázek směrem k příklonu k IFRS by odstranilo vícepráce a představuje rozhodně vhodnější a účelnější řešení pro naprostou většinu zainteresovaných stran. Výklad této otázky nelze najít ani v právních předpisech, ani v důvodové zprávě, nicméně jej najdeme ve vypořádání připomínek z připomínkového řízení k novele vyhlášky 501, kde ministerstvo financí na dotaz směřující k účtování finančního leasingu odpovědělo takto:

„Finanční nástroje nejsou upraveny pouze v IFRS 9, v souladu se směrnici budou použity všechny mezinárodní účetní standardy (IAS, IFRS) upravující finanční nástroje (IAS 32, IFRS 7, IAS 17, IFRS 9 atd.).“

„Pokud jde o nájemce z finančního leasingu, na kterého by se vztahovala vyhláška č. 501/2002 Sb., tak dlouhodobý hmotný majetek, který je předmětem finančního leasingu, bude obsažen v položce „10. Dlouhodobý hmotný majetek“, jejíž obsah je vymezen pouze demonstrativně.“

Záměr tvůrců novely je tedy zřejmý, byť ke zvýšení jistoty a konzistence při prezentaci výsledků bankovního sektoru by byla vhodná autoritativnější úprava, než jakou je připomínkové řízení.

Petr Kríž

partner PricewaterhouseCoopers Audit, s.r.o.

Jednoduchý úkol?

Úvahy auditora nad zprávou o nefinančních informacích

Česká zákonná úprava ověřování zprávy o nefinančních informacích, kterou zákon o účetnictví v letošním roce požaduje od velkých společností a skupin, které mají více než 500 zaměstnanců a jsou subjekty veřejného zájmu, vyvolává řadu otázek, na něž dosud nejsou jasné odpovědi. Účastnil jsem se diskusí o těchto otázkách v Evropské unii. Rád bych se s kolegy auditory podělil o svůj pohled na tuto zdánlivě snadnou záležitost.

Zákon těmto velkým společnostem ukládá zpracovat tuto zprávu, a to buďto jako součást výroční zprávy nebo jako zprávu samostatnou. Pokud využijí této druhé možnosti, musí ji zveřejnit spolu s výroční zprávou nebo ve výroční zprávě uvést odkaz na její zveřejnění způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Termín zveřejnění této zprávy na internetových stránkách společnosti je do šesti měsíců od rozvahového dne, tedy pro naprostou většinu společností do konce června.

Výjimku ze zpracování zprávy může využít konsolidovaná účetní jednotka, pokud jsou nefinanční informace uvedeny v konsolidované výroční zprávě nebo samostatně zprávě konsolidující účetní jednotky. Toto ustanovení umožní vyhnout se zpracování této zprávy řadě dceřiných společností, nicméně ani toto ustanovení není bez nejasností.

Z pohledu auditorů je pak zásadní požadavek zákona. Vyžaduje, aby auditor ověřil, „zda účetní jednotka uvádějící nefinanční informace vypracovala nefinanční informace a uvedla je ve výroční zprávě nebo konsolidované výroční zprávě nebo zda vypracovala samostatnou zprávu“. Tento požadavek na „ověření“ se tváří jako auditorská zakázka, ale v podstatě jde o odpověď na binární otázku: vypracovala a zveřejnila? Ano – ne.

Shrňme si tedy, že společnosti, které splňují uvedené kritéria pro zpracování nefinančních informací, mají

v zásadě tři možnosti – zpracovat tuto zprávu ve výroční zprávě, v samostatné zprávě nebo využít výjimky, zveřejňuje-li zprávu jejich mateřská společnost.

Co z toho vyplývá pro auditory?

Zpráva o nefinančních informacích jako součást výroční zprávy

Bude-li zpráva o nefinančních informacích součástí výroční zprávy, je postup auditora vcelku předvídatelný, neboť se z pohledu auditorských standardů jedná o informace zveřejňované společně s účetní závěrkou a z pohledu zákona se jedná o informace zveřejňované ve výroční zprávě. Auditor se tedy musí v auditorské zprávě vyjádřit k tomu, zda údaje obsažené ve výroční zprávě nebo konsolidované výroční zprávě, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce nebo konsolidované účetní závěrce, tedy včetně zprávy o nefinančních informacích, jsou ve všech významných ohledech v souladu s příslušnou účetní závěrkou nebo konsolidovanou účetní závěrkou. K tomu, aby se auditor vypořádal s explicitním požadavkem zákona ověřit, zda zpráva o nefinančních informacích byla vypracována, bude v tomto případě zřejmě postačující zaznamenat tuto skutečnost do spisu auditora, event. zvážit doplnění do zprávy auditora v části zmiňující soulad s účetní závěrkou, že tento soulad byl posouzen též v případě zprávy o nefinančních informacích, byť je tato zpráva součástí zprávy výroční.

Relevantní je též požadavek, aby se auditor vyjádřil, zda výroční zpráva nebo konsolidovaná výroční zpráva byla vypracována v souladu s právními předpisy. Zde tedy vyvstává otázka, zda auditor v tomto případě ověřuje též úplnost, eventuálně správnost obsahu zprávy o nefinančních informacích, osobně se však domnívám, že v tomto případě je třeba dát přednost přímému ustanovení zákona, který specificky vyžaduje pouze binární ověření, zda zpráva o nefinančních informacích byla zveřejněna. Na druhou stranu, a to především s odvoláním na auditorské standardy, doporučuji ověřit, že zpráva o nefinančních informacích neobsahuje na základě poznatků a povědomí o obchodní společnosti, k nimž dospěl při provádění povinného auditu, významné věcné nesprávnosti.

Zpráva o nefinančních informacích jako samostatná zpráva

Bude-li zpráva o nefinančních informacích vypracována jako samostatná zpráva, stojí auditor před zajímavou situací. Společnost je povinna tuto zprávu vypracovat a zveřejnit do šesti měsíců od rozvahového dne. Auditor je povinen ověřit, zda společnost tuto povinnost splnila. Jediná spojitost s výroční zprávou je povinnost uložená společnosti, aby výroční zpráva obsahovala odkaz na internetové stránky společnosti, kde je zpráva zveřejněna. Domnívám se, že v případě, kdy je výroční zpráva vyhotovena před uplynutím šestiměsíční lhůty, je možné v ní uvést odkaz na internetové stránky, kde bude zpráva

o nefinančních informacích zveřejněna v zákonem vyžadovaném termínu a auditor, by měl na tento požadavek vedení společnosti upozornit.

Ověření skutečnosti, že společnost vypracovala zprávu o nefinančních informacích, auditor v každém případě zmíní v auditorském spise a zprávu si přiloží jako důkazní prostředek. Nabízí se též možnost vypracovat zprávu auditora o tom, zda účetní jednotka vypracovala zprávu o nefinančních informacích. Zde je však otázka, jaký význam má přikládat ke zprávě o nefinančních informacích zprávu auditora, ověřující, že tato zpráva existuje?! A opačně, k čemu bude použita zpráva auditora konstatující, že zpráva nebyla vypracována v situaci, kdy společnost nemá žádnou povinnost takovou auditorskou zprávu zveřejnit? Auditor si samozřejmě může se společností sjednat větší rozsah ověřovacích prací nad zprávou o nefinančních informacích, až po její úplné ověření, ale to je již otázkou smluvního ujednání. K naplnění požadavků zákona kromě dokumentace ověření ve spisu však dle mého názoru postačí dopis účetní jednotce, v němž auditor buďto potvrdí obdržení zprávy o nefinančních informacích v požadovaném termínu nebo naopak upozorní společnost, že zpráva v požadovaném termínu vypracována a zveřejněna nebyla.

Využití výjimky s odkazem na zprávu o nefinančních informacích mateřské společnosti

Pokud se společnost rozhodne využít výjimku a zprávu nezpracovávat, měla by o této skutečnosti, místo zveřejnění ve výroční zprávě nebo požadovaného odkazu na samostatnou zprávu, informovat uživatele ve své výroční zprávě.

Jisté otázky však mohou vznikat v případě, kdy v době zveřejnění a zejména v době šesti měsíců od rozvahového dne tato zpráva mateřskou společností zveřejněna není. Lhůtu šesti měsíců sice stanoví směrnice Evropské unie, ale v řadě případů budou zprávy o nefinančních

informacích zpracovávat mateřské společnosti mimo unii. Ze záměru celého opatření, jehož projednávání jsem se v expertní skupině Evropské komise účastnil, a z možnosti využít pro zpracování nefinančních informací nejen vnitrostátní či unijní, ale též mezinárodní rámce, je zřejmé, že i zpracování zprávy mateřskou společností mimo unii umožňuje uplatnit tuto výjimku, pokud zpráva o nefinančních informacích obsahuje minimálně informace požadované § 32g zákona, byť připouštím, že na tuto otázku mohou existovat i opačná stanoviska. Zde je nutno uvést, že zákon specificky umožňuje pro uvedení nefinančních informací použít mezinárodní metodiky upravující zveřejňování zpráv o společenské odpovědnosti, jako jsou například Global Reporting Initiative, Integrated

Reporting, UN Global compact, ISO 26000, Směrnice OECD pro nadnárodní společnosti, které světové korporace dnes již běžně využívají, a je zřejmé, že náležité využití těchto metodik zajistí naplnění zákonných požadavků. Díkce zákona však umožňuje uplatnit společnosti výjimku v případě, že jsou nefinanční informace uvedeny v konsolidované výroční zprávě nebo samostatné zprávě mateřské společnosti, a nikoliv v případě, kdy má mateřská společnost tuto povinnost, leč ji (dosud) nesplnila. Na vyjasnění této poslední nejistoty však musím jako ekonom počkat a ponechat ji právní a správní praxi.

Petr Kríž

partner PricewaterhouseCoopers Audit, s.r.o.

recenze

Komentář k majetkovým daním a dani silniční s příklady 2018

Publikace zaměřené na daně majetkové a daň silniční lze spočítat na prstech jedné ruky na rozdíl od publikací zabývajících se ostatními daněmi. Věřím, že tato publikace poslouží jak začátečníkům, tak i zkušeným odborníkům. Může být pomocníkem při řešení obtížnějších případů (např. při posuzování osvobození od daně, které je u majetkových daní obsáhlé a odkazuje na velké množství dalších předpisů). Obsahuje příklady inspirované reálnými případy, které autoři během svého působení jako zaměstnanci Finanční správy ČR řešili.

První část knihy se zabývá daní z nemovitých věcí a provází zněním celého zákona. Zastavuje se téměř u každého paragrafu a vysvětluje, co zákonodárce danou úpravou zamýšlel. Odkazuje na další související předpisy a vysvětluje definice jednotlivých pojmů. Upozorňuje na to, že pojmový aparát je u této daně zvláště důležitý a bez jeho správného pochopení bude velmi obtížné zákon správně aplikovat na reálné situace (např. na první

pohled podobné pojmy jako bytový dům a rodinný dům a jednotky v něm mají každý jiné daňové dopady včetně vymezení osvobození od daně).

Druhá část knihy pojednává o dani z nabytí nemovitých věcí, která prošla poměrně zásadními změnami po novele zákonného opatření Senátu s účinností od listopadu 2016. Autorka se těmito změnami zabývá a pomocí porovnávacích příkladů s řešením před a po účinnosti zmíněné novely přibližuje její daňové dopady. Zároveň vysvětluje, kdy použít kterou nabývací hodnotu, a to také v případech nabytí vlastnického práva směnou.

Třetí část se věnuje silniční dani a je také plná praktických příkladů, což usnadňuje pochopení technických pojmů, které se v zákoně o dani silniční objevují.

Každá část je zakončena závěrečnými příklady, na kterých si může čtenář otestovat, jak dobře zákonům porozuměl a zda dokáže jejich znění aplikovat. Dovoluji si tedy knihu doporučit i auditorům obci,

která se s daňovou problematikou velmi často setkává.

Edita Štechová
účetní specialista

Autoři: Jana Procházková,
Věra Engelmannová,
Martin Mikuš

Vydavatel: Účetní Portál a.s.
ISBN: 978-80-88128-21-2
Počet stran: 312

Průvodce mzdovou problematikou 2018

Tato publikace je na českém trhu unikátní a podává komplexní přehled o mzdové problematice. Podílelo se na ní mnoho špičkových odborníků. Obsahuje řadu příkladů, grafických zdůraznění a na závěr přehledové tabulky změn pro rok 2018.

Výklad začíná vymezením základních pravidel pro pracovně-právní vztahy, rozebírá pracovní poměr, dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, pracovní dobu i dobu odpočinku, dovolenou i překážky v práci. V zaměstnaneckých otázkách pokračuje kapitolou o odpovědnosti za škodu, o péči o zaměstnance a o agenturním zaměstnávání. Při auditech přijde vhod kapitola o odměňování, která obsahuje vše kolem minimální mzdy, výpočet mezd, splatnost mezd i příklady měsíčního zúčtování mzdy. Pokračujeme k průměrnému

výdělku, zaměstnávání studentů a učňů. Není opomenuta ani daňová problematika. Zdaňování příjmů ze závislé činnosti je věnováno cca 80 stran textu. Cestovní náhrady patří rovněž k důležitým tématům. Publikace pojednává také o zdravotním, sociálním a nemocenském pojištění. Nechybí ani problematika zahraničních zaměstnanců. Samostatná kapitola je věnována činnosti orgánů inspekce práce.

Kniha může sloužit nejen mzdovým účetním, ale i daňovým poradcům a auditorům, pokud při své práci narazí na mzdovou problematiku nebo budou chtít nastavit či měnit podmínky pro své vlastní zaměstnance.

Jana Skálová

daňová poradkyně, auditorka,
vysokoškolský pedagog

Autoři: Zdeněk Schmied, Adam Tošovský, Růžena Klímová, Milan Lošťák, Jan Příb, Marie Salačová, Olga Krchovová, Jana Dorčáková, Lucie Rytířová, Jana Tepperová, Petr Kieler, Eva Svěřčinová, Jaroslav Stádník

*Vydal: Účetní Portál a.s.
ISBN: 978-80-88128-24-3
Počet stran: 671*

lidé a firmy

Helena Šulcová v čele Crowe Advartis Audit v České republice

Helena Šulcová má dvě desítky let zkušeností s auditem, finančním managementem a řízením rizik. Je členkou Komory auditorů České republiky, dále je členkou britské Asociace certifikovaných účetních (ACCA) a Institutu autorizovaných

účetních znalců Anglie a Walesu (ICAEW). Působila 17 let ve společnosti Deloitte, kde získala auditorskou praxi. Několik let působila v oddělení řízení rizik Deloitte Central Europe na pozici zástupkyně ředitele oddělení pro řízení

nezávislosti. V posledních dvou letech pracovala jako finanční manažerka ve společnosti ANTOLIN LIBAN.

-vk-

Romana Smetánková novou partnerkou EY

Romana Smetánková se stala 1. července vedoucí partnerkou pro oblast veřejného sektoru společnosti EY v České republice. Vystudovala Vysokou školu ekonomickou v Praze a získala doktorský titul v oboru Obchodní a mezinárodní hospodářské právo.

Ve své profesionální praxi se věnuje především kontrole a auditorským službám, strategickému řízení ve veřejné správě, evropským fondům a v poslední době i eGovernmentu. Má dlouholeté zkušenosti s vedením týmů a s komplexním řízením rozsáhlých

projektů včetně mezinárodních programů pro Evropskou komisi. V české EY pracuje od roku 2004, dále působí v Asociaci pro veřejné zakázky, kde je členkou rady i výkonného výboru.

-vk-

Co najdete v e-příloze č. 7/2018

Přístup k e-příloze Auditor

E-příloha Auditor vychází souběžně s tištěným časopisem Auditor v elektronické podobě. Pro auditory je ke stažení v uzavřené části webových stránek Komory auditorů www.kacr.cz, kam se lze dostat pod přihlašovací jménem a heslem.

Právo

- Konec termínu pro zápis do Evidence údajů o skutečných majitelích se blíží
- Dohled nad znalci: věcný přezkum znaleckých posudků, aneb na kterém bojišti tuto bitvu bojovat
- Povinnost mlčenlivosti zaměstnance ve vztahu k osobním údajům
- K rozdělení veřejné zakázky na části

Zaznamenali jsme

- Nové mezinárodní účetní standardy zpřehlední výkazy firem, zatíží je ale dalšími náklady a administrativou
- Přezkoumání hospodaření obcí a dobrovolných svazků obcí za rok 2017

- Kraj dal 45 obcím Vysočiny pokuty za chyby v loňském hospodaření
- ČNB vydala vůči záložně WPB Capital nová předběžná opatření
- Hra WPB o tři miliardy. Transakce spojené se záložnou WPB připomínají divoké začátky českého finančnictví v 90. letech
- Účelové dělení veřejných zakázek jakožto častý „nešvar“ zadavatelů
- Britský regulátor kritizuje „velkou čtyřku“ KPMG, Deloitte, EY a PwC. 50 procent jejich auditů potřebuje výrazně upravit, tvrdí

-VeL-

AUDITOR č. 7/2018

ročník XXV

REDAKCE

Komora auditorů ČR
Opletalova 55, 110 00 Praha 1
tel.: 224 212 670, 221 602 289
e-mail: redakce@kacr.cz

REDAKTORKA

Ing. Lenka Velechovská, Ph.D.

REDAKČNÍ RADA

Ing. Jiří Pelák, Ph.D., předseda
doc. Ing. Ladislav Mejzlík, Ph.D.
Jarmila Melichová
Ing. Jiří Mikyna
prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc.
Ing. Jana Skálová, Ph.D.
Ing. Michal Štěpán
Ing. Petr Vácha

VDÁVÁ

Komora auditorů České republiky
tel.: 224 212 670, 224 222 178
IČ 70901473

Vydávání povoleno MK ČR 6934
ISSN 1210-9096

INZERCE, SAZBA, DISTRIBUCE

Infomedia, spol. s r.o.
Otradovická 731/11, 142 00
Praha 4, tel.: 607 972 085
e-mail: infomedia@infomedia.cz

TISK

Wendy, spol. s r.o., Mělník

OBJEDNÁVKY A PŘEDPLATNÉ

Komora auditorů ČR
e-mail: kacr@kacr.cz

Vychází 10x ročně

Roční předplatné: 950 Kč

Pro členy KA ČR zdarma

www.kacr.cz

© Komora auditorů ČR